Reg. Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Gazeta ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Anul XVI nr. 770 | vineri 2 octombrie 1964 | 8 pagini 25 bani

O oră la clasa I de la Școala de 8 ani din Suceviță.

DISCIPLINA ELEVILOR

Regulamentul școlilor de cultură generală stabilește o serie de norme precise a căror respectare trebuie asigurată în fiecare școală. O mare parte din prevederile regulamentului se adresează direct cadrelor didactice, reglementîndu-le munca în cele mai mici detalii. O altă categorie îi vizează pe elevi, arătîndu-le îndatoririle, obligațiile lor curente. De îndeplinirea acestor cerințe nu răspund însă numai elevii. Răspunde și pedagogul, cel chemat să-i educe în spiritul disciplinei și al respectului față de normele de conduită impuse de colectivitate. Tocmai la acest fel de obligații pe care le implică pentru pedagog regulamentul am vrea să ne oprim de data aceasta.

Se știe că între comportarea elevilor, atitudinea lor și situația la învățătură a fiecăruia dintre ei, există o legătură foarte strînsă. De aceea nu întîmplător Regulamentul școlii de cultură generală cere elevilor să vină regulat la cursuri, să nu întîrzie, să participe la toate acțiunile organizate de școală, să muncească stăruitor în vederea însușirii tuturor cunoștințelor, deprinderilor și priceperilor prevăzute de programă. Nu întîmplător regulamentul cere elevilor să fie cinstiți și drepți, să respecte avutul obștesc, să se poarte demn în orice împrejurare, să-și stimeze profesorii, părinții, tovarășii de muncă. Asemenea trăsături sînt semnul unei ținute morale caracteristice omului nou, priceput constructor al viitorului.

Dată fiind importanța pe care o are pentru bunul mers al activității din școală respectarea neabătută a acestor cerințe, cadrele didactice au avut grijă — cum era și firesc — ca mai întîi să le aducă la cunoștință elevilor. Aceasta încă din prima zi de școală — și nu numai cu prilejul orelor de dirigenție. Ori de cîte ori este necesar, învățătorii și profesorii reamintesc copiilor cum trebuie să se comporte, cum să-și înțeleagă îndatoririle de școlari, astfel încît toate prevederile regulamentului să fie bine reținute, înțelese în toată importanța lor.

În multe școli, pe baza regulamentului elaborat de minister s-a trecut la stabilirea în concret a tuturor cerințelor pe care colectivul de pedagogi le pune în fața elevilor. De exemplu, pornindu-se de la faptul că articolul nr. 33 din regulament cere elevilor să-i respecte pe profesori, li s-a cerut acestora ca la intrarea profesorului în clasă să se ridice cu toții în picioare, să salute și să nu se așeze în bancă decît cînd profesorul le-a permis aceasta, să salute pe toți învățătorii și profesorii școlii, chiar dacă aceștia nu predau la clasa din care fac parte. O altă categorie de indicații de acest fel reglementează modul de a saluta, de a se prezenta cînd stau de vorbă cu cadrele didactice etc. Tot astfel, în legătură cu cerința înscrisă în regulament ca școlarii să respecte și pe membrii personalului administrativ-gospodăresc, unele școli au arătat elevilor concret și în ce trebuie să constea purtarea cuviincioasă față de cei ce se îngrijesc de îndeplinirea sarcinilor administrativ-gospodărești ale școlii, cum să le respecte munca și strădaniile. (Nu mai puțin important din acest punct de vedere este și ca școala să inițieze pe salariații din această categorie în ceea ce privește raporturile cu elevii: cum să li se adreseze, cum să se comporte în prezența lor, cum să procedeze atunci cînd găsesc elevi care nu păstrează ordinea și curățenia etc.).

Dar munca educatorului nu se poate opri aici, la încunoștiințarea elevilor despre cerințele regulamentului școlar, despre îndatoririle pe care le au ca elevi. Munca aceasta trebuie împletită cu **explicarea** prevederilor noului regulament, a obligațiilor concrete stabilite de fiecare colectiv pedagogic pentru elevi. Numai astfel respectarea tuturor acestor norme se va baza, cum e și necesar, pe convingerea că așa este bine să se procedeze și nu altfel. Nu este de ajuns, de exemplu, să arătăm elevilor că le este interzis fumatul. Vom avea mai multe șanse să fim ascultați dacă explicăm pe larg procesele dăunătoare pe care acesta le generează în organismul celor tineri. Tot astfel, nu este de ajuns să le spunem mereu că nu au voie să lipsească de la ore, ori să nu-și învețe regulat lecțiile. Pe lîngă aceasta se cere și arătarea consecințelor grave ale unor asemenea abateri de la normele muncii din școală.

Un rol important are pentru însușirea de către elevi a cerințelor școlii **exemplul personal al educatorului.** Pentru că zadarnic ne străduim să-i convingem pe elevi că fumatul este profund dăunător, dacă în pauză ne văd fumînd, dacă ne permitem aceasta chiar cînd stăm de vorbă cu ei sau dacă — așa cum obișnuiesc încă din păcate unii — îi trimitem „să dea o fugă" la debit pentru a ne cumpăra un pachet de țigări. Tot așa stau lucrurile și în ce privește alte atitudini ale noastre. Regulamentul școlii de cultură generală cere elevilor „să nu folosească expresii care înjosesc pe alții, ca și pe cei care le folosesc". Dar dacă noi utilizăm asemenea expresii este, firește, grav pentru prestigiul nostru. Mai ales copiii cu suficientă pregătire și simț critic își dau lesne seama că profesorul nu respectă nici măcar ceea ce li se cere lor, că folosește el însuși expresii înjositoare. Dar ceea ce este mai grav — atitudinea aceasta greșită a pedagogului poate să pară unora din ei de admis („din moment ce tovarășul profesor face așa...") și să o preia ca atare. Așa încît să nu ne mire dacă unul care își

(continuare în pag. 8-a)

Vizitînd marea expoziție

Printre miile de vizitatori ce străbat zilnic vastul teritoriu al Expoziției realizărilor economiei naționale a R.P. Romîne întîlnești nenumărați elevi de toate vîrstele care, însoțiți de învățători și profesori, poposesc plini de uimire și încîntare în fiecare pavilion, în fața fiecărui exponat.

Aici, la expoziție, sub dantelăria de sticlă și metal a pavilionului central, pe platforma suspendată a uriașei sonde, în parcul cu elegante și moderne autovehicule — pretutindeni în fața imaginilor vii, grăitoare, ale urcușului patriei noastre spre culmile socialismului se desfășoară cu elevii cele mai autentice, mai frumoase și mai eficiente lecții despre patriotism, despre uriașa energie creatoare a poporului, despre forța lui de neînvins.

Zilele trecute au vizitat expoziția elevii clasei a XI-a de la Școala medie nr. 15 din București, însoțiți de profesoara Cezara Popovici. I-am întîlnit în fața standului industriei petrolului și chimiei cînd își notau, atenți, explicațiile profesoarei și ale ghizilor.

În dreptul unor mari agregate din pavilionul central s-a oprit un mare grup de elevi de la Școala generală de 8 ani nr. 12. Copiii privesc cu nespus interes corpurile strălucitoare ale motoarelor, se apleacă, cercetează fiecare piesă. Fiecare elev dorește să se numere și el printre constructorii unor asemenea motoare sau printre cei care le mînuiesc. Pînă atunci, le amintește zîmbind profesoara Mioara Zaharia, trebuie să învețe bine, pentru că numai așa își vor putea realiza visurile.

Pe treptele care duc spre primul nivel al pavilionului urcă disciplinați elevii Centrului horti-viticol din Ploiești. Pe acești tineri, care în curînd vor lucra pe întinsele podgorii și livezi ale gospodăriilor agricole socialiste, îi interesează în mod deosebit, cum este și firesc, standurile rezervate agriculturii.

Am întîlnit elevi și la Pavilionul culturii, urmărind pe grafice, pe panouri, pe machete drumul mereu ascendent al învățămîntului nostru, dezvoltarea fără precedent a culturii, a artelor în țara noastră.

Peste tot, în această călătorie care le dezvăluie realizările a două decenii, elevii se opresc cu emoție, cu admirație — sentimente pe care le încearcă fiecare vizitator în fața grandioasei opere realizate de poporul nostru sub conducerea partidului.

M. V.

CĂRȚI CĂRȚI

Manualul de literatură romînă pentru clasa a X-a

Noul manual de literatură romînă pentru clasa a X-a (autor prof. C. Boroianu) ține seama de cerințele învățămîntului, înfățișînd o epocă foarte importantă din istoria literaturii romîne, într-o formă și la un nivel accesibil elevilor cărora li se adresează.

Spațiul acordat fiecărui scriitor în economia generală a lucrării este în deplin acord cu locul pe care-l ocupă în ierarhia valorilor, precum și cu numărul de ore repartizate prin programa școlară. Problemele-cheie ale epocii literare cuprinse în manual sînt judicios prezentate, cu o bază științifică sigură. Realismul critic curentele literare de la începutul acestui veac — simbolismul, semănătorismul, poporanismul — apar în lumina lor reală în evoluția literaturii romîne și într-un mod inteligibil pentru elevii clasei a X-a. Poate că ar fi fost util ca manualul să se fi oprit mai îndelung asupra dezvoltării literaturii realist-critice, citînd mai multe nume și titluri, pentru ca elevii să poată avea o viziune mai cuprinzătoare asupra dezvoltării filonului realist în literatura noastră. Socotim de asemenea că ar fi fost indicat să se definească noțiunile de metodă și curent — mai ales că în una și aceeași pagină realismul critic e denumit o dată curent, altă dată metodă de creație — și să se arate de ce realismul critic este considerat și metodă și curent literar. De asemenea, credem că după judicioasa prezentare a istoricului poporanismului era foarte util să se releve cu mai multă precizie și mai complet caracterele poporanismului pe plan estetic. Cele cîteva referiri la cîțiva scriitori și opere nu elucidează problema pentru elevi.

Analizînd mai îndeaproape manualul, autor cu autor, se poate conchide că el răspunde, în cea mai mare parte, obiectivelor impuse de predarea acestei materii în școala medie. Biografiile sînt, în general, bine întocmite, atît ca volum de informații cît și ca limbaj. Viața scriitorilor e urmărită în momentele esențiale, conturîndu-se la fiecare epocile de formație, precum și evoluția lor spirituală. Paralel cu expunerea momentelor semnificative din viață sînt menționate și operele mai importante, la datele cînd apar. Biografiile capătă culoare prin multiplele citate din operele respectivilor scriitori, precum și prin citatele altora despre ei.

Analizele literare, care de altfel constituie latura esențială a manualului, sînt didactic întocmite, urmărindu-se problemele pe unități metodice, pe tablouri, capitole etc. Autorul reușește să formuleze, într-un limbaj accesibil și în fraze simple, idei uneori destul de dificile, scoțînd în evidență conținutul de idei al operelor paralel cu mijloacele artistice prin care este exprimat acesta. Bune prezentări a reușit autorul la Caragiale, Coșbuc, Hogaș, Iosif etc. Sînt mici monografii prin care li se sugerează elevilor imaginea reală a scriitorilor, a personalității lor artistice, a valorii lor literare. Prin aceasta, manualul va veni substanțial în ajutorul cadrelor didactice de specialitate și al elevilor din clasa a X-a.

După părerea noastră, partea cea mai slabă a manualului o constituie prezentarea lui Eminescu. Biografia, analiza conținutului poeziilor răspund cerințelor imediate ale predării creației literare a celui mai mare poet romîn. Capitolul este însă deficitar în reliefarea valorii artistice a poeziilor lui Eminescu. Întîlnim în această privință doar formulări ca acestea: „formă artistică de un farmec nespus" (pag. 54), „imagini de mare forță concretizatoare" (pag. 68), „poem liric de o rară frumusețe" (pag. 70), „frumuseți stilistice", „nebănuită strălucire" (pag. 71), „armonie surprinzătoare și emoționantă" (pag. 73).

A cuprinde în vorbe puține și simple valoarea artistică a versului lui Eminescu este desigur un lucru foarte dificil. Totuși, „Scrisoarea III", „Călin", „Luceafărul" — momente de culme ale creației eminesciene și ale literaturii noastre în genere — nu pot apare în manual ca sumare și simple analize, mai mult rezumate ale conținutului de idei. E necesar ca pînă la reeditare, profesorii de specialitate să caute să suplinească această lipsă a manualului în cursul predării.

Se impun, de asemenea, îmbunătățiri în ceea ce privește precizarea locului pe care îl ocupă în literatura noastră o serie de scriitori. În unele cazuri avem de-a face în această privință cu o simplă repetare rezumativă a celor expuse anterior (de exemplu la Creangă, Slavici, Eminescu, Delavrancea etc.).

În general, însă, așa cum am spus la început, manualul răspunde cerințelor, elevii găsind tratată în el, într-o formă potrivită nivelului lor, o epocă literară dintre cele mai valoroase din literatura noastră.

prof. AL. BOJIN

■ ■ ■

Manualul de literatură romînă pentru clasa a X-a elaborat de prof. C. Boroianu răspunde în mare măsură, prin structura și prin conținutul său, exigențelor actuale ale școlii de cultură generală.

Asigurînd o sistematizare judicioasă a materialului, autorul a concentrat în capitolul introductiv, într-un singur tablou unitar, caracteristicile epocii ce se studiază, înlăturînd prezentarea fărîmițată a acestora pe sferturi de veac sau decade existentă în manualele anterioare. Acest tablou sintetic cuprinde toate elementele ce se vor analiza în cursul manualului, aspectele social-istorice fiind înfățișate în legătură strînsă cu fenomenele literare pe care le-au determinat.

Este de subliniat faptul că manualul tratează curente literare ca simbolismul, semănătorismul, poporanismul separat, nu în bloc, ca înainte, ceea ce asigură mai buna înțelegere a operei scriitorilor care le-au reprezentat. Integrată tabloului literaturii ce urmează să se studieze, contribuția lui Maiorescu și a revistei „Convorbiri Literare" este prezentată în mod științific, în lumina ultimelor concluzii ale discuțiilor ce s-au purtat referitor la această problemă.

Structura capitolelor închinate studierii monografice a scriitorilor epocii reflectă concepția justă după care manualul trebuie să reprezinte un instrument de stimulare a activității independente a elevilor, de dezvoltare a gîndirii lor, a spiritului lor critic. Respectîndu-se cerințele metodice, elevii sînt conduși de la cunoașterea directă a operelor ce se studiază către comentariu și analiză. Operele respective sînt prezentate în întregime, atunci cînd dimensiunile lor permit aceasta sau fragmentar cînd sînt de proporții prea vaste. Alegerea fragmentelor este judicioasă, dînd elevilor posibilitatea să ajungă la concluzii cu caracter generalizator. De exemplu, pentru a se justifica aprecierea din încheiere asupra lui Duiliu Zamfirescu, fixată în citatul extras din opera lui Vianu — „Este remarcabilă pictura stărilor de mulțime cu atîta vreme înainte ca Rebreanu să dezvolte larg posibilitatea acestui motiv" — s-a ales din opera „Tănase Scatiu" fragmentul uciderii lui Scatiu, în care elevii pot vedea cum înfățișează Duiliu Zamfirescu ridicarea spontană a maselor țărănești.

Nou este, de asemenea, faptul că fiecare capitol monografic cuprinde și cîte o fișă bibliografică, opera fiecărui scriitor putîndu-se fixa astfel mai ușor. Aceasta este prezentată uneori ca o simplă enumerare a titlurilor cu data apariției lor (de exemplu la P. Cerna, O. Goga), alteori însoțită de un succint comentariu care facilitează înțelegerea lucrărilor de analizat (Eminescu, Caragiale etc.). Se indică, de asemenea, la fiecare din autorii studiați, și studiile critice asupra operei lor începînd cu cele apărute în timpul vieții scriitorului respectiv și sfîrșind cu lucrările cele mai recente.

Menționăm, de asemenea, importanța glosarului de la sfîrșitul manualului menit să asigure însușirea conștientă de către elevi a lexicului, dezvoltarea exprimării lor și a deprinderii de a consulta dicționarele.

În prezentarea operei scriitorilor se folosește ca principiu de sistematizare criteriul tematic. Respectînd și de data aceasta principiile metodice, pentru a-i ajuta pe elevi să pătrundă fenomenul literar, manualul le prezintă de la început nu numai viața scriitorilor și epoca în care au trăit, ci și concepția fiecăruia din ei asupra literaturii.

Un loc important îl ocupă în noul manual comentariul critic și analiza literară. Acestea se disting în primul rînd prin claritatea lor, prin faptul că — la fel ca în tratarea biografiilor — a fost înlăturat abuzul de informație stăruindu-se în schimb asupra adîncirii problemelor tratate. Analizele literare fac adesea apel la cunoștințele de teorie literară însușite anterior de elevi, îndrumîndu-i asupra modului cum trebuie să aplice aceste cunoștințe în studiul istoriei literaturii.

Autorul manualului a căutat să înlăture șablonul în caracterizarea scriitorilor, să fixeze pe fiecare din ei în unicitatea și specificitatea lui. Astfel, este elucidată problema romantismului eminescian, se subliniază originalitatea operei lui Creangă etc.

Demn de subliniat este și faptul că, prezentînd comentarii care adîncesc problemele de conținut, manualul le dă o formulare clară și concisă, asigurînd accesibilitatea și înlăturînd supraîncărcarea generată de vechiul manual. Astfel, analiza poemului „Luceafărul" se epuizează în 3 pagini față de 8 în vechiul manual, comentariul critic al comediei „O scrisoare pierdută" este cuprins în 7 pagini față de 13 ș.a.m.d.

Cuprinzînd atîtea aspecte valoroase, manualul are totuși și unele lipsuri. Parte din acestea țin de sistematizare. Se observă, de exemplu, că în capitolul introductiv — „Literatura romînă în perioada 1870—1916" — care cuprinde subpunctele: Condiții istorice, Presa, Dezvoltarea literaturii, Realismul critic, Junimea, Curentele literare — realismul critic este izolat în mod nejustificat de „curente literare", lăsîndu-se impresia că realismul critic nu este un curent literar deși în cuprinsul manualului el este tratat ca atare.

Se anticipează uneori noțiuni care se definesc ulterior, ceea ce dăunează accesibilității și caracterului progresiv al procesului de instruire. Astfel, se afirmă că Macedonski „a încercat formula simbolistă și a fost cel dintîi teoretician al simbolismului" în timp ce curentul simbolist este prezentat în lecția următoare. Înainte de a se analiza și defini semănătorismul se afirmă că realismul poeziei lui Șt. O. Iosif suferă din pricina elementelor semănătoriste. La fel, se arată că Ibrăileanu a îmbrățișat unele teze poporaniste înainte de a se analiza curentul poporanist. E drept că autorul simte nevoia să deschidă pe loc o paranteză pentru a indica tezele respective, dar enumerarea acestora nu asigură înțelegerea lor de către elevi.

Deși opera lui Eminescu este în general, după părerea noastră, bine prezentată, socotim totuși că poezia de inspirație filozofică este încă minimalizată. Se menționează doar faptul că „în afară de tema dragostei și a naturii întîlnim în poezia de tinerețe meditația filozofică (Speranța)... (p. 21), dar în decursul analizei întregii opere tema meditației filozofice este trecută sub tăcere.

Accesibilitatea este uneori încălcată prin procedeul explicării necunoscutului prin alt element necunoscut. De exemplu, despre postuma eminesciană „De-aș muri ori de-ai muri" se spune că are înrîuriri eliadiste în construcția strofei și lexic. Nu era însă cazul să se aprecieze influențele exercitate asupra unei poezii care nu se analizează și căreia i se comunică numai titlul, iar specificul versului eliadist și al lexicului său este o noțiune străină elevilor, care cunosc din opera lui Eliade, conform programei clasei a IX-a, numai poezia „Zburătorul" și prefața „Gramaticii".

Cu toate aceste lipsuri, ținînd seama de numeroasele sale elemente valoroase, manualul de literatură romînă pentru clasa a X-a corespunde din plin funcției sale și înregistrează un succes al Editurii noastre didactice.

Lector univ.
VIORICA FARCAȘIU

„Bibliografie geografică 1944-1964. Romînia"

Pentru a veni în sprijinul tuturor celor care studiază geografia sau urmăresc lucrările realizate în diversele domenii ale acestei științe, Societatea de științe naturale și geografie din R.P.R. a editat recent lucrarea intitulată **„Bibliografie geografică — 1944 — 1964. Romînia"**, de **V. Cucu și Al. Roșu.**

După un studiu de sinteză, intitulat **„Geografia R.P. Romîne la cea de a XX-a aniversare a eliberării patriei"**, sînt prezentate titlurile lucrărilor (articole sau lucrări în volum) apărute între anii 1944—1964 asupra geografiei fizice și economice a R.P. Romîne, ale cursurilor și manualelor școlare de specialitate editate în această perioadă, ale articolelor privind metodica predării geografiei în școală, ale lucrărilor privind geografia pe glob (lucrări romînești și traduceri), precum și date asupra manifestărilor geografice internaționale. Aceste materiale sînt orînduite pe domenii și ramuri de cercetare. Partea a doua a volumului cuprinde informații bio-bibliografice asupra geografilor romîni, titlurile periodicelor geografice din țară etc.

Lucrarea **„Bibliografie geografică 1944—1964. Romînia"** — prima lucrare din colecția **„Biblioteca geografului"**, ce apare în cadrul Societății de științe naturale și geografie din R.P.R. — constituie un auxiliar prețios în munca profesorilor, în activitatea cercetătorilor, a bibliotecarilor și a tuturor acelora care se interesează de dezvoltarea geografiei ca știință în țara noastră și de activitatea științifică în acest domeniu în ultimii 20 de ani.

Tratate, metode și manuale de muzică

Editura muzicală a Uniunii Compozitorilor din R. P. Romînă a tipărit în ultima vreme o serie de tratate, manuale și metode destinate școlilor de muzică și conservatoarelor.

Unele din aceste lucrări reprezintă primele contribuții romînești ale genului. Astfel poate fi citat *Tratatul de teoria muzicii* de Victor Giuleanu și Victor Iușceanu, sau *Cîntul* de Octav Cristescu. O lucrare foarte interesantă este comentariul lui Dimitrie Gh. Dinicu — *Contribuții la arta interpretării muzicale*. Pentru elevii care învață vioara, editura a tipărit un *Manual de vioară* în două volume, întocmit de Ionel Geantă și George Manoliu.

Pe linia contribuțiilor didactice în domeniul componisticii poate fi citată ampla lucrare *Melodia și arta înveșmîntării ei*, de Alfred Mendelsohn. Printre traducerile cele mai utile elevilor au apărut *Citirea partiturilor simfonice* de N. Anosov și *Manual de polifonie* de S. Grigoriev și T. Müller.

De un real interes practic este lucrarea intitulată *Mica metodă de pian*, de Maria Cerovodeanu, care se adresează începătorilor din cercurile de pionieri și școlari.

Aceste lucrări teoretice sînt dublate de alte tipărituri, ca studii, solfegii, exerciții tehnice.

De un interes deosebit se bucură *Poze și Pozne*, vol. 1, lucrare ilustrată pentru copii, de Mihail Jora. Editura pregătește o ediție integrală a acestei lucrări (3 volume), în care Mihail Jora surprinde episoade pline de humor și gingășie din lumea celor mici. Factura pianistică urmărește să dezvolte, o dată cu fantezia, și gustul artistic și tehnica instrumentală.

Prin editarea acestor lucrări, Editura muzicală a Uniunii compozitorilor din R. P. Romînă umple un gol în literatura de specialitate.

E. N.

REVISTA „NATURA"

Seria Geografie-Geologie nr. 4, iulie-august 1964

În sumar:

I. Sandu, V. Cucu: Geografia în R. P. Romînă la cea de-a XX-a aniversare a eliberării patriei.

T. Morariu, Al. Roșu: Cercetarea științifică geografică în R. P. Romînă.

M. Ilie: Realizări în petrografie și stratigrafie.

V. Mihăilescu: Contribuția geografiei la elaborarea proiectelor de sistematizare teritorială (regiuni și orașe) din R. P. Romînă

N. Al. Rădulescu: Aportul geografiei noastre la lucrările de ameliorații agricole și de sistematizare a teritoriului.

N. Mant: Noi terenuri pentru agricultură.

T. Teodoru: Metode fotogrametrice în cercetările geografice.

Șt. Birsănescu, Al. Obreja: Principii, metode și procedee aplicate în predarea geografiei în școala de cultură generală.

A. Bady: O lecție de geografie din avion cu elevii Școlii medii „Matei Basarab" din București.

Gv. Ilieș: Realizări privind legarea teoriei de practică în predarea geografiei și geologiei în școlile de cultură generală din țara noastră.

I. Șoneriu: Orașul Brașov.

D. Iancu: Coordonate noi în peisajul patriei.

*** * *:** Minerale reprezentative pe teritoriul R.P.R.

S. Dragomirescu: Geografia romînească în literatura de specialitate străină.

*** * *:** Prezențe romînești peste hotare.

MATERIALELE DIDACTICE realizate în şcoli

Pentru predarea şirurilor convergente

Pentru a contribui pe cale intuitivă la înţelegerea de către elevi a lecţiilor din capitolul „Şiruri de numere convergente" (clasa a XI-a reală) am realizat un material didactic care-mi dă posibilitatea să formulez, urmînd o cale inductivă, noţiuni şi proprietăţi legate de şiruri de numere convergente.

Materialul, care se poate confecţiona uşor cu mijloace proprii, este alcătuit din suporţi marcaţi ce reprezintă termeni ai şirului, numere, termen limită, limita + ε(N), limita — ε(N) şi planşeta pe care se aşează suporţii marcaţi. Părţile din care sînt constituiţi suporţii marcaţi sînt înfăţişate în figura 1. Indicatorii se confecţionează din două rondele din coală albă de mărimea unei monede de 5 bani sau de 25 bani, care se lipesc una peste cealaltă, astfel încît să prindă între ele partea mai lată a unei scobitori ce constituie piciorul de fixare, care se introduce într-un suport modelat din plastilină. Pe una din feţele indicatoarelor se scrie în tuş termenul marcat.

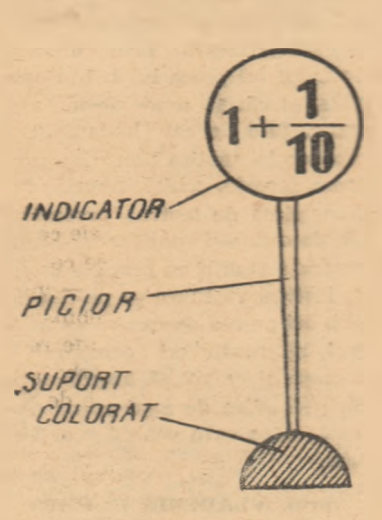

Figura 1

Vom face observaţii pe şiruri convergente care definesc numere raţionale. În acest scop, vom alege un exemplu de şir convergent ce ne convine. Fie şirul : 1,1 ; 1,01 ; 1,001 ; ..... ; 1.000...01 ; (n cifre) care se poate scrie şi în felul următor :

$$1+\frac{1}{10},\ 1+\frac{1}{10^2},\ 1+\frac{1}{10^3},\ \ldots\ldots,\ 1+\frac{1}{10^n},\ \ldots\ldots$$

Termenii şirului ales pentru experienţă, în număr de cel puţin 8—10, precum şi termenul general se trec în tuş de aceeaşi culoare cu suportul de plastilină, pe una din feţele indicatorului. Cu o altă culoare se marchează limita şi alte două numere vecine din reprezentarea şirului de numere raţionale pe axă. În exemplul ales vom nota limita 1, numărul $\frac{1}{2}$ şi numărul $1\frac{1}{2}$. Cu o culoare diferită de celelalte vom nota limita + ε(N), limita ÷ ε(N₂) sau limita — ε(N), de este cazul, alegînd mai multe exemplare cu ε(N) luat din ce în ce mai mic.

Ca planşetă se poate folosi planşeta de desen sau o bucată de placaj sau de carton mai gros, în formă de dreptunghi.

Fie şirul convergent de termen general $1+\frac{1}{10^n}$ avînd limita 1. Dacă vom căuta să repartizăm pe o dreaptă termenii şirului respectiv nu vom putea trece decît primii 2—3 termeni, în mod aproximativ ; ceilalţi nu mai pot fi figuraţi întrucît sînt foarte apropiaţi de limita 1 şi foarte apropiaţi unii de alţii (fig. 2).

Pentru a avea posibilitatea să figurăm cît mai mulţi termeni vom considera că putem să deplasăm termenii şirului de pe dreapta unde se

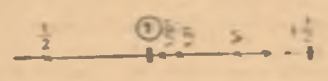

Figura 2

află realmente şi să-i aşezăm pe o curbă logaritmică imaginară, ce are primul termen al şirului punct comun cu axa reală, iar perpendiculara pe axa reală în limită, ca asimptotă (fig. 3). Această figurare a termenilor şirului ne va permite să

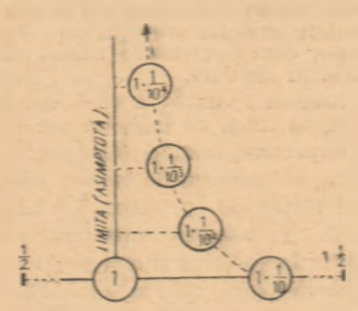

Figura 3

prezentăm elevilor mai clar faptul că distanţa a_n-1 este cu atît mai mică cu cît n — rangul unui termen — este mai mare. Pe model vom aproxima distanţa aceasta ca fiind distanţa dintre termenul figurat la asimptotă pe care o considerăm o parte a termenului limită. Dar observaţiile noastre trebuie să capete un sens de precizare matematică. Ne propunem atunci să arătăm că de vom alege, după voie, un număr pozitiv ce depinde de numărul natural N şi îl vom nota ε(N), vom găsi în şir un termen de rang N astfel încît toţi termenii care urmează a_n cu rangul $n > N$ să aibă distanţa mai mică decît ε(N).

Fie ales $\varepsilon(2)=\frac{1}{10^2}$. Aşezăm pe planşetă suportul marcat $1+\varepsilon(2)$ şi găsim în şir termenul $a_9=1+\frac{1}{10^2}$ de rang $N_1=2$ de la care toţi termenii care urmează $a_3, a_4, a_5, \ldots, a_n, \ldots$ cu $n > N_1$ au distanţa mai mică decît $\varepsilon(2)=\frac{1}{10^2}$.

Fie ales $\varepsilon(3)=\frac{1}{10^3}$. Aşezăm pe planşetă suportul marcat $1+\varepsilon(3)$ şi găsim în şir termenul $a_9=1+\frac{1}{10^3}$ de rang $N_2=3$ de la care toţi termenii care urmează $a_4, a_5, a_6, \ldots, a_n, \ldots$ cu $n > N_2$ au distanţa mai mică decît $\varepsilon(3)=\frac{1}{10^3}$.

Cazurile particulare pe care le-am observat vor sugera elevilor ideea formulării generale a proprietăţii acestui şir.

Consideraţii asemănătoare putem face şi asupra şirului de termen general $1-\frac{1}{10^n}$. Figurînd pe planşetă termenii acestui şir stabilim şi în acest caz că cu cît „n" — rangul unui termen — este mai mare, cu atît distanţa $1-a_n$ devine mai mică.

Acum este posibilă o nouă formulare, mai generală, care extinde consideraţiile făcute asupra oricărui şir sub forma unei teoreme ce stabileşte cînd un număr a este limita unui şir (a_n).

Stabilim apoi că orice şir care are o limită se numeşte şir convergent. Şirurile care nu sînt convergente se numesc divergente. Astfel, definiţia din manual poate fi o consecinţă a teoremei stabilite inductiv.

prof. PETRE GOLUMBEANU
Şcoala medie
din Baia de Aramă

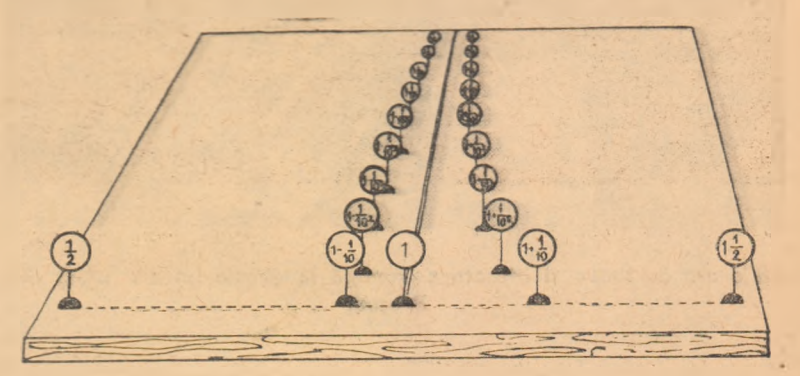

Figura 4

Dotarea cabinetelor şcolare

Colectivul de profesori al Grupului şcolar de pe lîngă uzinele „Steagul Roşu" din Braşov se preocupă de multă vreme de procurarea şi folosirea unor materiale didactice noi, care să permită predarea intuitivă a unui număr cît mai mare şi mai variat de cunoştinţe. Îndeosebi în ultimii ani, o dată cu introducerea în producţie a mijloacelor tehnice moderne, la nivelul cerinţelor existente pe plan mondial, ne-am dat seama că se impune să modernizăm şi noi mijloacele de predare, astfel încît elevii noştri, viitori muncitori şi tehnicieni, să fie în stare să mînuiască tehnica nouă. De aceea am dotat cabinetele şcolare cu o seamă de construcţii originale prezentînd diferite subansamble, organe şi instalaţii, cu machete în stare de funcţiune ale unora dintre cele mai moderne maşini şi agregate uzilizate în diferite secţii ale uzinelor „Steagul Roşu".

Recent, cabinetele de organe de maşini şi de rezistenţa materialelor au fost înzestrate cu o seamă de aparate de construcţie originală, realizate de un colectiv condus de directorul adjunct al şcolii, N. Bezrodnîi. Aceste aparate permit studierea temelor referitoare la încovoierea materialelor (elastică şi prin şoc), la determinarea momentelor de inerţie, la elementele mişcării cardanice etc. Fiecare din ele este însoţit de scheme, ca şi de instrucţiuni privind temele la care poate fi folosit şi la modul de mînuire.

Acelaşi colectiv a realizat o trusă mecanică apreciată pozitiv de specialiştii din ţară şi de peste hotare care au vizitat şcoala noastră. Trusa permite efectuarea unui mare număr de experienţe sugestive în legătură cu predarea legilor fundamentale ale mecanicii.

Utilizăm de asemenea cu succes pe linia modernizării predării, fişele tehnologice de inovaţii. Procurate de la cabinetul tehnic al uzinei, aceste fişe sînt folosite atît în predarea unor teme de specialitate, cît şi la efectuarea unor lucrări practice.

Aparatele şi trusele noi cu care sînt dotate în prezent cabinetele noastre şcolare le apropie de nivelul laboratoarelor unor institute tehnice de învăţămînt superior. De altfel, catedrele de specialitate ale grupului nostru şcolar ţin o legătură permanentă cu unele dintre acele laboratoare, cu care fac schimb de experienţă şi de lucrări.

Acordînd în continuare toată atenţia confecţionării şi utilizării cît mai ample a mijloacelor moderne de predare, ne străduim să facem larg cunoscute elevilor ultimele cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii mondiale, să le asigurăm o cît mai bună pregătire pentru munca pe care vor fi chemaţi s-o desfăşoare în producţie.

ing. MIHAI TEMIAN
profesor emerit
Grupul şcolar „Steagul Roşu"
Braşov

Un aparat original

Printre aparatele de construcţie originală realizate în şcolile noastre, se bucură de multă apreciere aparatul pentru demonstrarea transformării diferitelor forme de energie şi a reversibilităţii motoarelor electrice, construit de profesorul Simion Pamfil din Bucureşti.

Acest aparat, montat pe o placă de lemn cu dimensiunile de circa 40×20×2 cm, este format din două motoraşe legate între ele printr-un sistem de transmisie. Aparatul este astfel montat încît atunci cînd unul dintre motoare este pus în funcţiune cu ajutorul curentului electric furnizat de un acumulator sau de altă sursă de curent continuu cu o tensiune de 4—8 V şi conectat la bornele 1 şi 2, celălalt motoraş devine generator de curent. Invers, atunci cînd punem în funcţiune cel de al doilea motoraş prin efectuarea legăturilor la bornele 3 şi 4, primul motoraş devine generator de curent. Producerea curentului se poate pune în evidenţă prin aprinderea unui bec de lanternă montat în soclul maşinii care poate fi conectat, după nevoie, cu oricare din cele două motoraşe.

Pentru conservarea motoarelor ca magneţi permanenţi, respectiv pentru închiderea cîmpului lor magnetic, se aplică la capete cîte o armătură din fier moale.

Aparatul realizat de profesorul Simion Pamfil este deosebit de util în predarea cunoştinţelor despre transformarea energiei şi despre construcţia maşinilor electrice în general, cu atît mai mult cu cît funcţionează foarte bine şi atunci cînd sînt folosite ca sursă de curent două baterii.

AL. C.

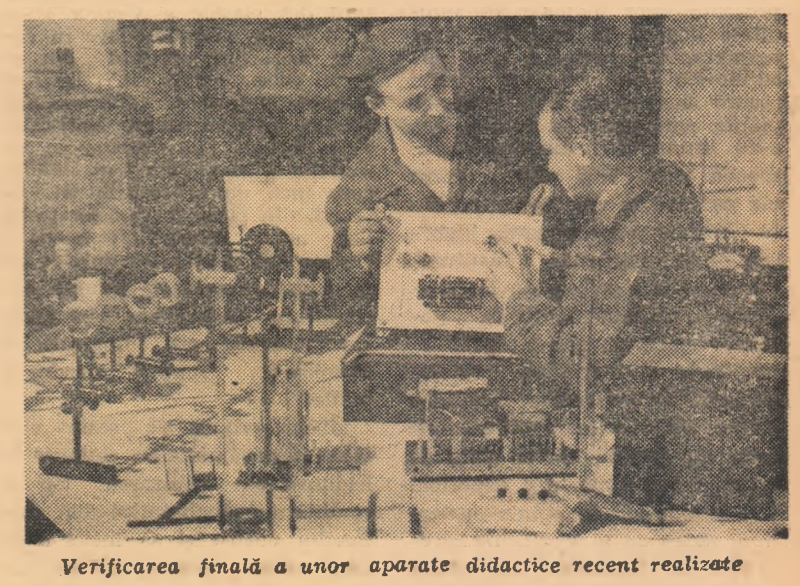

Verificarea finală a unor aparate didactice recent realizate

Lectura şi analiza textelor literare

La o oră de limba şi literatura romînă la Şcoala medie nr. 3 din Braşov.

Punctul de plecare în procesul de analiză literară a unei opere (după ce, în prealabil, ea a fost cunoscută de elevi şi după ce profesorul a raportat-o la condiţiile economico-sociale care au determinat-o şi pe care le reflectă) îl constituie lectura în clasă, fie în întregime (cînd este de proporţii reduse ca întindere), fie a unor fragmente din care rezultă conţinutul tematico-ideologic, cu ajutorul cărora se pregăteşte caracterizarea personajelor ori scoaterea în evidenţă a mijloacelor artistice folosite de scriitor.

Problema care se ridică aici este de a şti ce fel de lectură poate fi întrebuinţată, dacă lectura logică şi cea expresivă pot fi folosite combinat, alternativ ori exclusiv şi ce rol ocupă recitarea. Desigur, rezolvarea acestei probleme este determinată de factori diverşi : nivelul cunoştinţelor elevilor, calităţile literar-artistice ale operei ce se analizează etc. Totuşi, experienţa mi-a dovedit că, în linii mari, pot fi formulate anumite principii care, fireşte, devin aplicabile numai în condiţii similare.

Analiza literară a unei opere literare fiind, de fapt, un act de interpretare, trebuie să fie precedată, obligatoriu, de lectura model făcută de profesor. Lectura model se bazează mai mult pe lectura expresivă şi mai puţin pe lectura logică, care este subordonată organic celei dintîi. În ultima vreme se recomandă ca lectura model să fie înlocuită prin lectura imprimată pe discuri făcută de autorul însuşi (există astfel de discuri în care o serie de texte sînt reproduse în lectura lui Sadoveanu, Arghezi, Beniuc) sau de actori cu renume. În stadiul actual, însă, folosirea lecturii imprimate pe disc sau pe bandă de magnetofon nu îngăduie, pretutindeni şi la orice lecţie, înlocuirea lecturii model făcută de profesor. Aşadar, lectura model rămîne obligatorie. Ea se realizează cu ajutorul lecturii expresive.

În cadrul orelor de analiză literară, lectura expresivă nu se opreşte însă aici. Profesorul o poate folosi în continuare, atunci cînd opera respectivă (îndeosebi poezia) este recitită de către elevi.

Caracterizarea personajelor se realizează, de regulă, tot cu ajutorul lecturii expresive (aici joacă mare rol respectarea intonaţiei, în funcţie de atitudinea pe care o adoptă scriitorul faţă de personaje). Dar lectura expresivă poate fi folosită cu succes nu numai în caracterizarea personajelor, ci şi în sesizarea şi aprofundarea mijloacelor artistice folosite de scriitor.

Un loc deosebit de important îl ocupă lectura expresivă în lecţiile referitoare la măiestria artistică a marilor scriitori clasici şi contemporani : Eminescu, Creangă, Caragiale, Sadoveanu, Rebreanu, Arghezi. In asemenea lecţii, realizate cu ajutorul lecturii expresive, se pot folosi şi planşe, pentru a face să crească mai mult caracterul lor intuitiv şi pentru a ajuta elevilor să-şi sistematizeze cunoştinţele şi să le reţină mai uşor. Bunăoară, pentru lecţia referitoare la măiestria artistică a lui Eminescu pot fi confecţionate planşe cu tipuri de rimă interioară din **Luceafărul**. Fireşte, interpretarea acestor planşe necesită, pe lîngă explicaţii orale, şi lectura expresivă, făcută cu maximum de grijă, a strofelor ce conţin rime interioare.

Practica arată, în acelaşi timp, că lectura logică, folosită în mod curent în lecţiile de analiză gramaticală, poate fi utilizată în condiţii bune şi în lecţiile de analiză literară. E greu de stabilit o graniţă precisă între folosirea lecturii logice şi folosirea lecturii expresive în lecţiile de analiză literară. Totuşi, socotesc că descifrarea şi formularea de către elevi a temei unei opere literare se realizează mai uşor cu ajutorul lecturii logice decît cu ajutorul celei expresive. De exemplu, în cazul poeziei **Epigonii** de Eminescu, citirea logică a versurilor : „Voi credeaţi în scrisul vostru, noi nu credem în nimic“ dă elevilor posibilitatea să descifreze şi să formuleze cu uşurinţă tema.

Sînt cazuri însă cînd descifrarea şi formularea temei unei opere literare — îndeosebi a poeziilor — se realizează cu ajutorul îmbinării lecturii logice cu cea expresivă (ex.: **Unde ni sînt visătorii?...** de Al. Vlahuţă), după cum sînt cazuri cînd descoperirea şi formularea temei rezultă din lectura expresivă (**Luceafărul** de Eminescu). Totul e dictat de conţinutul tematico-ideologic al operei care se analizează, de specia căreia îi aparţine, precum şi de genul literar respectiv.

Un anumit ton are lectura expresivă în elegie, alt ton în odă, satiră, pastel, idilă. De asemenea, un anumit ton are lectura expresivă în cazul unor fragmente în proză, altul în cazul unor fragmente dintr-o piesă de teatru. Nuanţele tonului lecturii expresive sînt multiple şi trebuie să ştii s-o alegi pe cea cerută de specificul valorii literar-artistice a operii respective. Într-un fel se citeşte expresiv proza lui Creangă, al cărei umor este şăgalnic, într-alt fel proza lui I. Al. Brătescu-Voineşti, al cărei umor se caracterizează prin duioşie, şi-ntr-alt fel proza lui I. L. Caragiale, al cărei umor este sarcastic. Iată de ce, înainte de a proceda la analiza literară a unei opere (poezie, schiţă, nuvelă, roman, piesă de teatru), profesorul are datoria s-o studieze temeinic, pentru a stabili cu precizie ce fel de lectură va folosi — pe cea logică ori pe cea expresivă — integral, alternativ ori combinat — precum şi ce rol să acorde recitării — adică de a şti vorba poetului — pe care coardă e de sunat...

prof. VLADIMIR DOGARU

Cunoştinţe despre chimizarea agriculturii

În această perioadă, la lecţiile de agricultură din clasa a VIII-a se predă tema „Chimizarea agriculturii“. Însuşirea ei temeinică de către elevi are o deosebită însemnătate, întrucît agricultura modernă nu poate fi concepută în afara folosirii largi a realizărilor chimiei, care îi pune la dispoziţie nenumărate îngrăşăminte minerale, organice şi bacteriene, amendamente, substanţe fitofarmaceutice, erbicide şi stimulatori de creştere, contribuind astfel nemijlocit la sporirea producţiei.

Pregătindu-mă pentru predarea capitolului „Chimizarea agriculturii“, am căutat în primul rînd să adun material documentar, fapte şi exemple menite să-i convingă pe elevi că aplicarea unor doze complete şi echilibrate de îngrăşăminte, în prezenţa unor plafoane de umiditate bogate, în condiţiile unei agrotehnici superioare, dau posibilitatea obţinerii unor recolte record la principalele noastre plante agricole. În ultimii ani s-au acumulat nenumărate asemenea fapte. Iată cîteva dintre ele pe care le voi face cunoscute elevilor: prin aplicarea îngrăşămintelor minerale, Institutul de cercetări agricole de la Fundulea a obţinut 10.600 kg porumb boabe la hectar; prin amendarea şi îngrăşarea solului podzolit de la Oarja, regiunea Argeş, s-a recoltat cantitatea de 3 925 kg grîu la hectar (spor de 300% faţă de martor); experienţele catedrelor de ştiinţe agricole şi fizică de la Institutul agronomic din Bucureşti au arătat sporuri de peste 200% la floarea-soarelui datorită aplicării îngrăşămintelor chimice.

Predarea cunoştinţelor, despre chimizarea agriculturii este înlesnită, în parte, de cunoştinţele dobîndite de elevi anterior. Astfel, ei au studiat la chimie în trimestrul III al clasei a VII-a, multe din substanţele chimice folosite în agricultură. În programa de agricultură a clasei a V-a au fost de asemenea cuprinse cunoştinţe despre principalele îngrăşăminte, ca şi despre modul lor de întrebuinţare. La fel, în orele de agricultură din clasele a V-a, a VI-a şi a VII-a, şi îndeosebi în cadrul lucrărilor practice din aceste clase, elevii au învăţat despre folosirea substanţelor chimice în combaterea bolilor şi dăunătorilor, iar problemele de nutriţie a plantelor sînt cunoscute încă de la lecţiile de botanică din clasa a V-a. Se pune deci, acum, sarcina de a relua aceste cunoştinţe, bineînţeles la un nivel superior şi punînd accentul pe interdependenţa tuturor factorilor care, împreună cu chimizarea, asigură producţii înalte.

Mi-am propus să prezint elevilor îngrăşămintele chimice în legătură cu utilizarea lor în condiţiile pedoclimatice ale raionului nostru şi să insist asupra acelor substanţe fitofarmaceutice care pot proteja culturile agricole de bolile şi dăunătorii cu frecvenţă maximă în împrejurimi.

Fireşte, voi solicita în repetate rînduri laboratorul şi colţul naturii vii. De exemplu, pentru evidenţierea rolului îngrăşămintelor voi organiza următoarea experienţă: în vase de vegetaţie sau în borcane de ½ kg etichetate, vom pune nisip de rîu în care vom însămînţa cariopse de porumb. În fiecare borcan vom aplica principalele elemente nutritive N. P. K., în doze separate sau combinate (N — 0,6 g, NH_4NO_3 P — 1 g, Na_2HPO_4 V — 0,6 g, KCl), adăugînd şi microelemente ca Mg, Mn, Fe, Co, Zn, B. Vom păstra în acelaşi timp şi borcane martor, în care nu avem nici un fel de îngrăşămînt. Plantele vor fi lăsate să evolueze în condiţii climatice favorabile şi ele vor arăta elevilor, în stadiul de 5—6 frunze, influenţa îngrăşămintelor. Pentru a arăta că excesul de îngrăşăminte este la fel de dăunător ca şi lipsa lor sau şi mai mult, vom pune în unele borcane doze foarte mari (10—12 doze), care vor împiedica planta să se dezvolte normal sau îi vor cauza moartea.

În unele cazuri putem monta experienţele în borcane în care vom avea pentru martor numai apă, iar pentru celelalte variante o soluţie Knopp.

Voi organiza şi o altă experienţă, menită să dovedească influenţa amendamentelor. Două vase vor fi umplute cu pămînt a cărui aciditate va fi în jurul pH-ului 5 (obţinută cu ajutorul unei soluţii tampon Sorensen-Michaellsen sau chiar prin adăugarea de acid clorhidric concentrat). Într-unul din aceste vase vom adăuga amendamente pînă la neutralizarea reacţiei solului. Apoi vom însămînţa cariopsa de porumb sau vom pune cîteva plante. Concluziile vor fi evidente.

La rîndul ei, eficienţa erbicidelor va fi demonstrată în laborator prin ridicarea, în două lăzi, a unor porţiuni de sol cu buruieni şi prin tratarea uneia cu atrazin (cam 0,5 g la m^2). Vom intercala pe porţiunile respective de pămînt şi plante de grîu sau porumb pentru a arăta rolul selectiv al erbicidelor. În sfîrşit, vom insista şi asupra rolului stimulator al diferitelor substanţe.

În acest fel îi putem convinge pe elevi de rolul important al chimizării agriculturii, scoţînd în evidenţă însemnătatea ştiinţei şi tehnicii agricole înaintate pentru creşterea continuă a producţiei în acest domeniu.

prof. ALEXANDRU IONESCU
Şcoala de 8 ani din Tămădău, raionul Lehliu

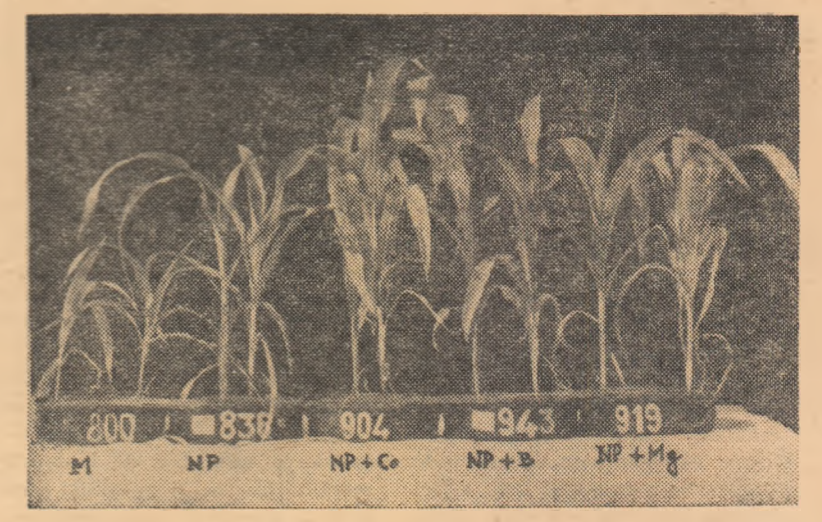

Creşterea porumbului în funcţie de aplicarea diferitelor elemente nutritive

Pentru a preveni rămînerea în urmă

Predarea matematicii la clasa a V-a ridică de la început o serie de probleme legate de nivelul uneori diferit de pregătire pe care îl prezintă elevii acestei clase. Dacă profesorul nu ține seama de acest lucru, dacă nu caută să cunoască îndeaproape pregătirea fiecăruia dintre elevii săi și nu ia din vreme măsuri pentru a-i aduce pe toți la nivelul cerut, se naște foarte curînd primejdia rămînerii în urmă a unora dintre ei.

Pentru a preveni acest fenomen, caut să-i cunosc pe viitorii mei elevi din clasa a V-a încă înainte ca ei să intre în această clasă, ținînd în acest scop o legătură strînsă cu învățătorii. Asist de multe ori la lecțiile de aritmetică în clasa a IV-a, ceea ce îmi permite ca, pe lîngă cunoașterea pregătirii elevilor, să mă și apropii de el. Aceasta face să dispară timiditatea primelor zile de școală în clasa a V-a și mă ajută să-i antrenez pe copii la studiu încă din primele ore de curs.

După ce, fără să mă abat de la cerințele programei, în prima și a doua săptămînă de școală repet cu elevii materia claselor a III-a și a IV-a, depistînd totodată pe cei care au lipsuri în cunoștințe, încep să lucrez cu aceștia în grup sau individual, în funcție de lacunele pe care le au. Continui să procedez astfel o perioadă mai mult sau mai puțin îndelungată, pînă cînd mă conving că s-au pus la punct cu materia pe care nu o cunoșteau.

Caut în același timp să înlătur însușirea mecanică, formală a cunoștințelor noi, deoarece mi-am dat seama că aici se află principala cauză a rămînerii în urmă la învățătură. De aceea mă străduiesc să găsesc căile care asigură însușirea conștientă, temeinică a fiecăreia din cunoștințele nou predate.

Iată cum procedez, de pildă, în predarea cunoștințelor cu privire la numerele întregi. După cum se știe, în manual noțiunea de număr este introdusă pornindu-se de la numărarea anumitor obiecte de același fel din apropierea elevilor — băncile, cărțile etc. — sau de la măsurarea unei lungimi. Socotesc însă că încă din clasa a V-a este indicat să introducem noțiunea de „mulțime", importantă pentru clarificarea unor noțiuni ce se vor preda ulterior. În acest scop, pornind de la observațiile elevilor, îi conduc cu ușurință spre găsirea multor exemple de mulțimi. Întrebîndu-i, de exemplu, dacă știu cîți elevi sînt în școala noastră, am primit la început răspunsul că sînt „o mulțime". S-au dat și alte exemple (mulțimea muncitorilor din fabrică, mulțimea cărților din bibliotecă etc.), în urma cărora elevii au înțeles sensul acestei noțiuni. Am precizat apoi faptul că orice mulțime este formată din elemente care să aibă măcar o notă caracteristică comună, fiecare element constituind o unitate întregă. Elevii au înțeles cu ușurință că rezultatul numărării sau măsurării elementelor unei mulțimi este un număr, ca și faptul că numerele întregi formează o mulțime, cele zecimale altă mulțime, că pe o dreaptă, pe un segment sînt o mulțime de puncte.

Lecțiile următoare — referitoare la scrierea și citirea numerelor întregi și zecimale — se transformă în timul lecțiilor de repetare și consolidare a cunoștințelor din clasa a IV-a. De aceea le organizez de obicei, pe bază de exerciții.

La capitolul „Sistemul metric" țin foarte mult ca elevii să înțeleagă legătura transparentă de la o unitate la alta, organizînd în acest scop exerciții cît mai variate, așa cum sugerează și manualul. Pun de asemenea un deosebit accent pe aplicațiile practice la măsurători cu instrumentele și aparatele de măsurat și stărui în special asupra înțelegerii de către elevi a legăturii dintre volum, masă și capacitate. Pentru a-i convinge în mod practic de adevărul corespondenței 1 m^3 = 1 Kl = 1000 kg (în cazul cînd e umplut cu apă) mă folosesc de un cub gol cu muchia de 1 dm, de un litru de apă distilată la 4°C, de o balanță și un corp cu masa de 1 kilogram. Deși atunci cînd se execută în condițiile clasei această demonstrație este empirică, ea este totuși destul de convingătoare. După ce efectuează exerciții și probleme variate, elevii se deprind să facă transformări cu multă ușurință și exactitate.

În predarea operațiilor cu numere întregi și zecimale dau o deosebită atenție însușirii procedeelor de calcul rapid. În acest scop folosesc 2—3 minute la începutul fiecărei lecții pentru efectuarea unor calcule orale, la care antrenez toată clasa.

În perioada de început a anului școlar acord atenție sporită corectării caietelor și maculatoarelor elevilor din clasa a V-a, pentru a-i obișnui să-și noteze cu exactitate explicațiile și să-și efectueze regulat și corect temele. De aceea, pe lîngă verificarea frontală ce o fac în fiecare oră, de două ori pe săptămînă corectez temele în întregime, fac observații asupra felului cum sînt executate ele, asupra modului cum sînt respectate indicațiile pe care le-am dat în această privință încă din primele ore de matematică.

Din experiența mea la clasă mi-am format convingerea că predarea primelor trei capitole din programa de matematică a clasei a V-a nu este o chestiune atît de ușoară cum pare. Este drept, acum se repetă cunoștințele dobîndite de elevi în clasele anterioare. Important este însă să știm cu ce trebuie să completăm aceste cunoștințe, asupra căror probleme să insistăm și cît de mare este exigența cu care să-i tratăm pe elevi. Se impune în același timp să nu uităm că ei se află la începutul unei noi etape de muncă, în care trebuie să facă față unor cerințe noi și, pe de altă parte, să ținem seama că o dată cu studierea acestor prime capitole se consolidează temelia pe care se vor clădi viitoarele cunoștințe matematice, că de temeinicia acesteia depinde întreaga lor pregătire ulterioară.

prof. NAPOLEON CEAUȘESCU
Școala de 8 ani din comuna Margina, raionul Făget, regiunea Banat

Lecție în laboratorul de științe naturale la Școala de 8 ani nr. 4 din Capitală.

Frumusețea lecției

Se pot atribui lecției valori estetice? Poate fi frumoasă o lecție în sensul în care vorbim de frumusețea unei opere de artă? Contribuie frumusețea lecției la realizarea deplină a scopului instructiv-educativ al acesteia?

Practic, atunci cînd n-avem pretenția unei aprecieri riguros științifice, spunem despre o lecție reușită că a fost „o lecție frumoasă". Și nu greșim cînd atribuim acest calificativ unui fenomen pedagogic cum este lecția. O lecție frumoasă este în genere lecția care răspunde la nivelul cel mai înalt tuturor cerințelor pedagogice, după cum o operă de artă este frumoasă cînd satisface cele mai înalte exigențe ale esteticii.

Lecția se apropie de opera de artă prin elementul de creație pe care îl conține. O lecție nu poate fi o improvizație, după cum nu poate fi nici reproducerea mecanică a unor lecții anterioare din anii precedenți sau de la clasele paralele, și nici copia unui model luat dintr-o metodică. Rutina nu are ce căuta în lecție. Nu pot exista două lecții identice chiar la același profesor, chiar cînd ele se succed de la o clasă paralelă la alta.

Lecțiile de literatură romînă despre opera lui Mihail Sadoveanu, de pildă, nu pot fi invariabile, deși indicațiile programei și materialul din manual sînt aceleași. Există, fără îndoială, un fond unitar de cunoștințe care trebuie transmise elevilor, dar procedeele metodice, atmosfera emotivă, legătura nemijlocită cu viața, cu momentul de actualitate în care se efectuează lecția sînt mereu altele. Sesizarea acestor elemente, caracterul original pe care îl imprimă ele predării dau lecției acea coloratură intelectuală și afectivă care scoate în lumină efortul creator al muncii profesorului. Dacă, în acest sens, lecția conține o doză de spontaneitate, această spontaneitate este spontaneitatea creatorului în conștiința căruia s-a zămislit o idee după cercetarea asiduă a unui material adecvat, este spontaneitatea inspirației, care rezultă din preocuparea permanentă, din frămîntarea care nu-ți dă pace.

Pasiunea studiului este izvorul principal al originalității, al caracterului creator al lecției și ea întreține proaspătă măiestria dobîndită prin experiență. Dacă poetul care se bazează numai pe dexteritatea de a versifica riscă să cadă în facilitate și să compromită valoarea operei sale, pedagogul care se bazează numai pe experiența dobîndită, pe „măiestria" formată, riscă să-și rateze lecția, să nu atingă scopurile ei. Pedagogul adevărat nu folosește niciodată șabloane de lecții; el știe să găsească, în fiecare oră de curs, un element nou pe care să-l dezvolte, să-l valorifice.

Se spune, de obicei, că lecția trebuie să fie atractivă, să trezească interesul, să capteze atenția. Am asistat o dată, în cadrul interasistențelor între colegi, la o lecție de matematică la care profesorul a avut doar rolul de conducător. El a dat elevilor cu care lucra firul călăuzitor, care i-a orientat, ca un fir al Ariadnei, prin labirintul unor complexe probleme geometrice. Parcă vedeai cum în mintea lor s-a dezlănțuit un proces de gîndire, cum erau conduși pas cu pas, printr-o argumentație riguros științifică, spre descoperirea finală, parcă vedeai cum floarea ideii izbucnește din mugure, îmbobocește și se desface în gîndirea fiecăruia dintre ei. Tocmai în aceasta stă frumusețea lecției. Profesorul care are în conștiință întregul proces al desfășurării ei îi face și pe elevi să-l trăiască, să descopere ei înșiși concluzia la care trebuie să ajungă. A pune în activitate mintea elevilor — iată unul din „secretele" frumuseții lecției.

O lecție frumoasă este, de obicei, simplă. Lecțiile încărcate, cu aglomerări inutile de retorism sau întortocheri în procesul de desfășurare nu sînt numai nereușite, dar și dăunătoare.

Și, desigur o lecție frumoasă nu poate fi realizată fără o bună organizare a desfășurării ei, fără măiestrie metodică, deoarece, ca și la o operă de artă, compoziția constituie un element al frumuseții.

Dar, mai presus de orice, frumusețea lecției stă în poziția militantă, partinică de pe care este ținută. Numai o asemenea poziție dă lecției întreaga sa valoare educativă, numai o asemenea lecție are puterea de a convinge, de a influența, de a forma oameni, căci lecțiile noastre tocmai acest scop îl au — de a educa oameni, oameni multilateral dezvoltați, în ființa cărora să se unească armonios binele, adevărul și frumosul, care să înțeleagă că cea mai înaltă fericire umană o dă munca pusă în slujba patriei, în slujba poporului.

Cît de frumoasă poate fi o lecție, în acest sens al înțelegerii frumuseții ei, chiar la clasa întîi, cînd dascălul îi învață pe copii să scrie cuvîntul *om*! Chiar o dată cu scrierea și citirea acestui cuvînt el poate imprima în frageda conștiință a copilului înțelegerea sensului măreț pe care îl are cuvîntul *om*. Cît de frumoase pot fi lecțiile de literatură, ce importanță poate fi eficiența lor etică, atunci cînd profesorul știe să dezvăluie cum oglindește imaginea artistică lupta de veacuri a poporului pentru libertate, pentru dreptate socială, cînd știe să le dezvăluie măreția chipurilor de comuniști din literatura noastră contemporană! Și cît de frumoase pot fi lecțiile de geografie și de istorie a patriei, de fizică, de chimie sau de biologie cînd îi fac pe elevi să cunoască marile realizări dobîndite de popor sub conducerea partidului, cînd le insuflă dorința de a munci ei înșiși, de a contribui ei înșiși la înflorirea patriei, la o viață tot mai fericită a poporului!

Orice lecție poate fi frumoasă, la orice obiect și la orice clasă, dacă pedagogul este pătruns el însuși de frumusețea vieții și de conștiința necesității de a o face și mai frumoasă.

FLORIAN CREȚEANU
profesor la Școala medie „Unirea" din Turnu Măgurele

RĂSPUNDEM LA ÎNTREBĂRI

Tov. Mihai Spiridonică, învățător în orașul Onești, ne arată că secția de învățămînt a dat dispoziția ca toate cadrele didactice să-și întocmească planurile calendaristice în sisteme de lecții pe teme. Aceasta — ne spune tov. Spiridonică — implică schimbări în ordinea lecțiilor stabilite de programă și manual. Este bună această orientare?

Răspuns. Conform Regulamentului școlilor de cultură generală, pentru fiecare clasă se întocmesc planuri calendaristice anuale și trimestriale la fiecare obiect de învățămînt; aceste planuri calendaristice se alcătuiesc pe baza programelor elaborate de Ministerul Învățămîntului cu ajutorul specialiștilor săi. Înseși manualele școlare sînt redactate în funcție de acestea.

Fiind documente oficiale ale ministerului, programele nu pot fi modificate după cum consideră fiecare — pentru că s-ar putea comite greșeli care, bineînțeles, ar dăuna procesului instructiv-educativ. Conformarea față de programă este obligatorie pentru orice învățător sau profesor — și atunci cînd este vorba de planificarea materiei — acesta neavînd dreptul să grupeze lecțiile după alte criterii decît cele indicate de programă și, prin urmare, să stabilească o altă succesiune a lor.

Fundamentarea științifică a predării

În pregătirea profesională a viitorilor asistenți medicali are un rol foarte important înarmarea lor cu cunoștințe temeinice privitoare la biologia microorganismelor patogene. De aceea predind elevilor mei de la Școala tehnică sanitară din Iași microbiologia medicală, acord o atenție deosebită justei înțelegeri de către aceștia a fiecărei dintre temele studiate.

Încă din primele lecții, la care urmăresc să arăt elevilor locul microbiologiei în sistemul științelor biologice, le vorbesc despre mișcarea biologică — formă specifică de mișcare a materiei vii — despre legitatea fenomenelor biologice etc.

Întreg studiul acestei discipline permite scoaterea în evidență și adîncirea unor probleme teoretice, dînd astfel o temeinică bază pregătirii viitorilor asistenți medicali. În acest scop predînd, de exemplu, capitolul „Metabolismul bacteriilor" subliniez natura relațiilor de interdependență și intercondiționare dintre organism și mediu, dintre fenomenele de asimilare și desasimilare, dintre metabolism și procesele biologice ale bacteriilor. În același timp insist asupra faptului că anabolismul și catabolismul reprezintă o unitate dialectică de contrarii și că lupta dintre aceste două laturi ale metabolismului reprezintă izvorul intern al mișcării biologice și deci al tuturor fenomenelor vieții.

Trecînd la studiul relațiilor dintre microorganisme și macroorganismele pe care le atacă, scot în relief dependența evoluției procesului morbid de caracterele și însușirile agenților patogeni, ca și de caracterele și însușirile macroorganismelor. Voi arăta apoi că trecerea organismului prin boală determină modificări cum sînt cele imunobiologice, dobîndite în urma acumulării de elemente de apărare specifică, elaborate în prezența antigenilor.

În același timp caut să scot în evidență, în cadrul fiecărei lecții de microbiologie medicală, valabilitatea adevărurilor stabilite de biologia generală.

Studiind de pildă cu elevii structura bacteriilor le voi arăta că proprietățile materiei vii — metabolismul, creșterea și dezvoltarea, diviziunea, sensibilitatea, adaptabilitatea, variabilitatea, ereditatea — sînt și proprietățile protoplasmei bacteriilor și că dintre acestea metabolismul este proprietatea fundamentală care condiționează, în cadrul schimbului de substanțe și energie dintre organism și mediu, toate fenomenele biologice ale bacteriilor.

Parcurgerea cunoștințelor privind condițiile și modul de viață, funcțiile, vitalitatea și proprietățile biochimice ale bacteriilor, procesul infecțios etc., îmi va permite să scot în relief unitatea dintre organism și mediu, să fac cunoscută elevilor clasificarea sistematică și caracterizarea generală a microorganismelor și bacteriilor patogene, să le explic analiza fenomenelor de creștere și dezvoltare a acestora și să arăt că fenomenele biologice se dezvoltă de la forme și stadii inferioare la forme și stadii superioare.

În cadrul capitolului „Variabilitatea microbiană" aplicarea legilor biologiei generale își găsește cea mai deplină justificare. Voi demonstra astfel elevilor cu acest prilej conținutul biologic al fenomenului de variabilitate, căile de manifestare a eredității microbiene, rolul inducției și al condițiilor de mediu în obținerea de variații microbiene. Îi voi face să înțeleagă că bacteriile, ca și alte microorganisme, sînt un rezultat al procesului de evoluție determinat de variabilitate, ereditate și selecție.

Voi sublinia totodată că omul, cunoscînd legile, metodele și mijloacele de modificare a variabilității și eredității, are posibilități nelimitate de a dirija creșterea și dezvoltarea bacteriilor, obținînd astfel tipuri și varietăți de bacterii cu anumite proprietăți biochimice, de toxinogeneză, antigenice și de patogenitate utile practicii medicale, veterinare etc.

Predarea în acest fel a microbiologiei medicale îmi va permite să realizez o fundamentare științifică a materialului faptic studiat, ceea ce va contribui la înarmarea elevilor cu temeinice cunoștințe teoretice și practice.

prof. VASILE GHENCIU
Școala tehnică sanitară — Iași

Viitoarele asistente medicale efectuează cu interes lucrările practice de laborator

Forme eficiente de instruire practică

Stabilirea celor mai eficiente forme de instruire practică a ucenicilor din școlile profesionale constituie o condiție esențială pentru pregătirea viitorilor muncitori la nivelul cerințelor tehnicii moderne.

Ținînd seama de acest fapt, sectorul pentru învățămîntul profesional și tehnic din Institutul de științe pedagogice a organizat în ultimii ani, într-o serie de școli profesionale textile, o cercetare privind eficacitatea sistemului de instruire practică alternativă a ucenicilor, începînd din primele zile de cursuri, în atelierul-școală și în întreprindere. În cadrul acestui sistem de instruire practică accentul principal a fost pus pe îmbinarea demonstrației maistrului-instructor cu munca concretă independentă a elevilor, cu lucrul efectiv la mașină.

Pentru a ajunge la concluzii cît mai precise cercetătorii institutului și-au propus să urmărească și munca în producție a tinerilor absolvenți țesători pregătiți prin sistemul instruirii practice alternative.

Printre obiectivele stabilite în cadrul acestei cercetări se numără observarea desfășurării activității productive a absolvenților folosind cronometrările operațiilor principale din procesul țeserii; evidențierea celor mai avantajoase și raționale metode de muncă înregistrîndu-se îndeosebi timpul realizat pentru fiecare metodă; verificarea modului cum este elaborat planul desfășurării operațiilor, a modului cum sînt stabilite procedeele de muncă, a măsurii în care se recurge la cea mai avantajoasă și economică combinare a acestora etc.

Cercetarea s-a desfășurat în întreprinderile din Cisnădie și Timișoara cu grupe omogene de 6—12 tineri absolvenți ai claselor experimentale și ai claselor de control care au format anterior obiectul cercetărilor în școală. În prima etapă a cercetărilor s-a aplicat metoda observației la locul de muncă și metoda statistică matematică, ținîndu-se seama de numărul războaielor deservite de fiecare absolvent.

Primele rezultate au scos în evidență o serie de concluzii interesante, demne de luat în considerație. S-a constatat astfel că tinerii pregătiți pe baza instruirii practice alternative realizează un nivel mai ridicat în îndeplinirea normelor de timp și de calitate a produselor, că progresează mai rapid de la o perioadă la alta.

Astfel, în timp ce absolvenții claselor experimentale din Timișoara au realizat de la început planul în proporție de 101,2% iar cei din Cisnădie în proporție de 100,5%, absolvenții claselor de control din aceste întreprinderi l-au realizat numai în proporție de 97,3% și respectiv 95,6%. Acomodarea absolvenților claselor experimentale cu lucrul efectiv la două-trei războaie s-a realizat de asemenea cu mult mai ușor și mai rapid. Rezultă deci că instruirea practică alternativă în atelierul-școală și în întreprindere, în întreaga perioadă de școlarizare, a creat condiții pentru formarea și consolidarea unor priceperi și deprinderi profesionale temeinice. Aceste condiții constau, în primul rînd în posibilitatea de a stabili o strînsă interdependență între cunoștințele teoretice și cele practice, ceea ce a permis elevilor să-și însușească în mod științific procedeele și metodele de muncă studiate. În același timp, elevii au învățat să-și controleze acțiunile îndeplinite, să-și îmbunătățească ritmul muncii, să-și corecteze conștient deprinderile profesionale.

Maiștrii secțiilor de țesătorie din întreprinderile „Industria lînei" și „Uzinele textile" din Timișoara au scos în evidență buna pregătire a tinerilor absolvenți. Ei au arătat de asemenea că tinerii muncitori știu să sesizeze și să indice unele defecțiuni ale mașinii înainte ca acestea să se producă la un nivel mai accentuat și să determine o oprire mai îndelungată a mașinii. Acest fapt se datorește tocmai temeinicei pregătiri de specialitate a absolvenților, dezvoltării gîndirii lor tehnice și deprinderilor de autocontrol dobîndite în școală. La fel, interesul manifestat de tinerii absolvenți față de munca în producție și față de metodele înaintate ale muncitorilor cu experiență a fost generat din perioada de școlarizare în cadrul procesului de instruire practică alternativă. Acest fapt este dovedit și de calitatea foarte bună a produselor realizate de ei chiar în primele luni de la intrarea în producție ca muncitori calificați (47,9 calitatea I-a la Timișoara și 53,6% la Cisnădie), comparativ cu calitatea I-a realizată de absolvenții claselor de control (16,2% la Timișoara și 33,3% la Cisnădie).

În același timp s-a constatat că transferul deprinderilor de efectuare a operațiilor de muncă se manifestă la început prin încercări conștiente de a aplica direct cunoștințele și priceperile la noile condiții pe care le pune producția. Circa 76% din absolvenți analizează amănunțit probleme noi, uneori dificile pe care trebuie să le rezolve, le compară cu condițiile activității desfășurate de ei în timpul școlarității, stabilesc specificul noii sarcini și căile concrete de aplicare a experienței practice însușite la condițiile diferite ale activității de producție.

Priceperea de a aplica creator cunoștințele în practică, interesul deosebit față de munca în producție, inițiativa și abordarea creatoare a unor probleme noi etc. sînt caracteristici dominante la majoritatea tinerilor absolvenți proveniți din clasele în care s-a experimentat instruirea practică alternativă în atelierul-școală și în producție. De aceea considerăm că extinderea folosirii acestui sistem poate influența pozitiv calitatea activității viitorilor muncitori calificați.

ing. MARGARETA BONTAȘ
cercetător principal la Institutul de științe pedagogice

În pas cu știința înaintată

Nu de mult, la Stațiunea experimentală viticolă de la Valea Călugărească au poposit savanți și specialiști cu renume mondial, participanți la Congresul Internațional al Solului. Cu toții au fost unanimi în admirația pentru lucrările de înaltă ținută științifică desfășurate aici.

Acum, explicațiile colaboratorului științific al stațiunii sînt urmărite cu interes de o grupă de elevi din anul II al Școlii tehnice horticole din localitate, care au venit la stațiune însoțiți de profesorul lor de specialitate. Nu este vorba de o vizită ocazională, ci de o lecție obișnuită pe teren, așa cum sînt înscrise multe în planurile calendaristice ale fiecărui profesor. Această formă de predare a lecțiilor permite înarmarea elevilor Școlii tehnice horticole din Valea Călugărească cu cunoștințe de specialitate în strînsă legătură cu știința agricolă înaintată, informarea lor asupra celor mai recente experiențe în domeniul horticulturii.

O asemenea experiență, a cărei desfășurare elevii Școlii tehnice horticole din Valea Călugărească au putut-o urmări chiar de la început, în toată amploarea și însemnătatea ei, este aceea privind cultura viței cu port înalt. Cît de surprinzătoare a fost pentru ei prima lecție demonstrativă în via experimentală, unde coardele de rod nu mai porneau direct din butuc, ca la vița obișnuită, ci din mici tulpini înalte de 1.50 pînă la 1.80 metri, asemeni unor arbuști. Curînd, elevii au început să cunoască și să observe în practică avantajele acestei culturi: întreaga muncă de întreținere se desfășoară mecanizat, se obțin producții record, iar vița nu mai trebuie să fie îngropată și dezgropată în timpul iernii.

În același timp, elevii au fost informați asupra studiilor ce se desfășoară paralel cu experimentarea culturii viței cu port înalt pentru determinarea zonelor climatice care se pretează la această cultură.

Foarte interesante pentru elevii Școlii tehnice horticole din Valea Călugărească au fost și lecțiile demonstrative în care au urmărit felul cum se stabilesc soiurile cele mai adecvate și distanțele de plantare față de taluz în cultura viilor pe terase, cum se efectuează lucrările de irigare a viilor, lucrările de introducere în cultură a unor soiuri noi de struguri de masă etc.

Observațiile prețioase făcute cu prilejul acestor lecții demonstrative sînt completate și întregite cu lucrările practice și experiențele efectuate chiar de elevi în cadrul colecției ampelografice de pe terenul școlii. Aici elevii au posibilitatea să realizeze adevărate cercetări cu caracter științific, strîns legate de cuprinsul programelor școlare. Merită relevate, printre acestea, lucrările în curs de desfășurare avînd ca teme „Creșterea pomilor în școala de pomi fără cep și fără lăstari de îngroșare", „Promovarea tehnicii noi în pepinierele pomicole" etc.

Înarmați cu temeinice cunoștințe de specialitate, corespunzînd celor mai noi concepții științifice și tehnice, viitorii tehnicieni horticoli se dovedesc încă de pe acum, cu prilejul perioadelor de practică în producție, adevărați propagandiști ai noului în agricultură.

AL. CIUCĂ

Din activitatea organizațiilor sindicale

Aplicînd prevederile cuprinse în Hotărîrea conferinței

Comitetul sindicatului învățămînt al raionului 23 August din Capitală a desfășurat în cursul acestui an o muncă rodnică, susținută, care a contribuit în bună măsură la ridicarea nivelului întregii activități profesionale și obștești a membrilor de sindicat. Realizările obținute pe această linie se datoresc îndeosebi faptului că, ținînd seama de prevederile cuprinse în hotărîrea conferinței pentru prezentarea dării de seamă și alegeri sindicale, care a avut loc cu zece luni în urmă, comitetul a căutat să le aplice cît mai bine.

„În planificarea muncii, în întreaga noastră activitate — ne-a spus tovarășa Constanța Tarcea, președinta comitetului sindicatului — hotărîrea conferinței pentru darea de seamă și alegeri a constituit un ghid permanent". Iată cîteva fapte care confirmă din plin această afirmație.

Comitetul sindicatului și-a îmbunătățit stilul și metodele de muncă, sprijinind ridicarea măiestriei profesioanle a cadrelor didactice prin organizarea unor cicluri de conferințe menite să contribuie la îmbogățirea cunoștințelor de specialitate și de cultură generală ale acestora, la informarea lor asupra celor mai noi cuceriri ale științei, tehnicii și culturii. Atît la nivelul raionului cît și la club au fost organizate conferințe despre psihologia copilului, despre educația comunistă, despre unele probleme ale lingvisticii etc. De asemenea, prin birourile grupelor sindicale, cadrele didactice au fost mobilizate să participe activ la forme de perfecționare cum sînt comisiile metodice și cercurile pedagogice, la lecții deschise și interasistențe, la „lecturile pedagogice".

Tot pentru îmbunătățirea muncii profesionale, pentru a îmbogăți cunoștințele cadrelor didactice cu privire la bazele producției industriale și agricole, comitetul sindicatului a organizat, cu sprijinul comitetului raional de partid, vizite în întreprinderi și unități agricole. Foarte valoroase au fost, de exemplu, pentru profesorii de fizică, de chimie, de matematică etc. vizitele organizate la întreprinderile „Republica" și „23 August", care au dat participanților posibilitatea să adune un bogat material în vederea îmbogățirii conținutului lecțiilor, a legării lor de practică.

Sprijinite de comitetul sindicatului, numeroase grupe sindicale cum sînt cele de la școlile nr. 46, nr. 47, nr. 49, nr. 50 și nr. 51 și de la Școala medie nr. 8 desfășoară o muncă susținută pentru răspîndirea experienței pedagogice înaintate. Bunăoară, grupa sindicală de la Școala nr. 51 (organizatoare tov. Amalia Vișan) a organizat, în sprijinul cadrelor didactice tinere, întîlniri cu profesori fruntași, care le-au arătat colegilor lor recent intrați în învățămînt cum pot fi înlăturate unele greutăți inerente ce apar în munca celor cu mai puțină experiență la catedră. Astfel, ei le au dat indicații referitoare la alcătuirea planurilor calendaristice, la notarea elevilor, la asigurarea disciplinei elevilor etc.

O atenție deosebită acordă comitetul sindicatului și înfăptuirii prevederilor cuprinse în hotărîrea conferinței pentru dare de seamă și alegeri sindicale în legătură cu ridicarea la un nivel mai înalt al muncii cultural-educative în rîndurile cadrelor didactice. La nivelul școlilor au fost organizate recenzii, seri literare, întîlniri cu scriitori, vizionări de spectacole și expoziții, excursii. În mod deosebit au fost organizate acțiuni pentru îmbogățirea culturii muzicale a cadrelor didactice. Cu sprijinul unor muzicologi au fost prezentate opere ale unor mari compozitori romîni și străini, iar prin birourile grupelor sindicale s-au procurat bilete la concerte și la spectacolele Operei de stat.

Noul an școlar pune în fața organizațiilor sindicale din învățămînt sarcini sporite. Folosind experiența bună de care dispune, comitetul sindicatului își propune să organizeze acțiuni eficiente pentru a ajuta membrilor săi să îndeplinească în cele mai bune condiții sarcinile legate de introducerea noilor planuri și programe de învățămînt, de aplicarea noului regulament al școlilor de cultură generală etc. Fără îndoială că, realizînd în condiții cît mai bune aceste acțiuni, comitetul sindicatului va reuși să dea un sprijin tot mai larg școlilor pe linia îmbunătățirii continue a procesului instructiv-educativ.

M. PAVEL

În laboratorul de horticultură al Institutului pedagogic de 3 ani din Brașov

PERFECȚIONAREA ÎNVĂȚĂTORILOR

Ca președinte al unei comisii de examinare a învățătorilor prezentați la examenul pentru obținerea gradului definitiv în regiunea Bacău am putut desprinde unele concluzii privind preocuparea învățătorilor pentru pregătirea și perfecționarea lor profesională.

Examenul a scos la iveală numeroase aspecte pozitive. Este de subliniat în primul rînd pregătirea ideologică în creștere a majorității candidaților, vădită în răspunsurile pe care le-au dat aceștia la examenul de marxism-leninism. Cei mai mulți dintre ei au rezolvat corect problemele din lucrarea scrisă de matematică, au dat răspunsuri bune la examenul oral de limba și literatura romînă. De asemenea, examenul a scos la iveală nivelul ridicat al pregătirii pedagogice a învățătorilor. S-a evidențiat faptul că cele mai bune rezultate au fost obținute de acei candidați care au pus la baza pregătirii lor studiul sistematic și din timp al bibliografiei recomandate.

S-au manifestat însă, cu prilejul examenului, și unele lipsuri în pregătirea învățătorilor. De exemplu, nu au satisfăcut pe deplin lucrările scrise la limba și literatura romînă, al căror subiect se referea la opera lui Mihai Eminescu. Într-adevăr, o parte din candidați au elaborat lucrări mediocre, neadîncind analiza operelor marelui nostru poet cerute de subiectul lucrării scrise și au utilizat un vocabular sărac, termeni nepotriviți cu ideea pe care urmăreau să o formuleze. De asemenea, unii candidați nu au analizat mulțumitor textul destinat analizei sintactice și morfologice care a constituit subiectul de gramatică, dovedind nesiguranță în recunoașterea propozițiilor subiective (pe care le-au confundat uneori cu completivele directe), ca și în recunoașterea unor forme verbale sau adverbiale mai complicate.

La lucrarea scrisă de matematică, majoritatea candidaților au rezolvat corect atît problema cît și exercițiile, fapt exprimat și în notele obținute. Din 107 candidați 25 au obținut nota 7, 36 nota 8, 16 nota 9 și 11 nota 10.

Rezultatele obținute la examenul oral de matematică au confirmat în bună măsură rezultatele de la lucrarea scrisă. Într-adevăr, mai mult de 50 la sută din candidați au obținut note bune și foarte bune. Dintre lipsurile caracteristice pe care le-am desprins, totuși, trebuie să menționez că unii dintre candidați nu au deprinderea de a rezolva anumite tipuri de probleme, de a explica unele procedee și metode de rezolvare, de a folosi calculul mintal în efectuarea operațiilor matematice. Unii candidați nu se descurcă suficient de ușor în problemele în care este vorba de relațiile dintre timp, viteză și spațiu în mișcarea uniformă.

Dacă, așa cum spuneam, majoritatea candidaților au dovedit că stăpînesc temeinic cunoștințele de pedagogie, au fost printre ei și unii care au dovedit o pregătire insuficientă în acest domeniu. Răspunsurile date de aceștia au arătat că, deși și-au însușit unele probleme, nu pot să le susțină, să le argumenteze, să arate cum aplică principiile pedagogice în activitatea lor la clasă. Unii candidați — e drept puțini la număr — nu au cunoscut probleme importante de pedagogie, cum ar fi, de pildă, principiile și metodele de învățămînt, formele, conținutul și metodele educației morale, raportul dintre ereditate, mediu și educație etc.

Credem că, pentru ridicarea nivelului de pregătire al învățătorilor care se vor prezenta în viitor la examenul de definitivat, este necesar un sprijin mai atent al acestora din partea secțiilor de învățămînt. Învățătorii ar trebui chemați din vreme la secțiile de învățămînt raionale și orășenești, unde să li se explice în amănunt cerințele regulamentului pentru acordarea gradelor didactice și să li se distribuie programele de studii. De asemenea, secțiile de învățămînt ar putea organiza în sprijinul lor consultații la care cei mai buni profesori de socialism științific, de matematică, de limba romînă și de pedagogie din raion să le dea îndrumări asupra problemelor importante pe care trebuie să le aibă în vedere în timpul pregătirii, asupra modului cum trebuie să studieze și să conspecteze materialul bibliografic. Ar fi bine, în același timp, ca secțiile de învățămînt și institutele de perfecționare a cadrelor didactice să organizeze în vacanțele de iarnă și de primăvară consultații pentru cei care urmează să se prezinte la examenul pentru obținerea gradului definitiv. Aceste consultații ar putea prilejui pentru fiecare candidat o verificare a modului cum și-a însușit materialele studiate. Este totodată util ca secțiile de învățămînt raionale, prin bibliotecile școlilor medii din raion să pună la dispoziția candidaților cărțile și materialele de care au nevoie. Pentru a se asigura pregătirea normală, ritmică a candidaților ar fi de asemenea necesar ca inspectorii școlari să cerceteze, atît la inspecțiile curente cît și la inspecțiile speciale, felul cum s-au pregătit aceștia (ce materiale bibliografice au studiat, cum le-au conspectat etc.) și să consemneze acest lucru în documentele de inspecție. În același timp inspectorii școlari trebuie să se străduiască ca aprecierile făcute în procesele verbale de inspecții speciale să reflecte în mai mare măsură întreaga activitate didactică și social-obștească a celor inspectați.

Dincolo de toate aceste măsuri, însă, este foarte important ca învățătorii care urmează să se prezinte în fața comisiilor de examinare să pună la baza pregătirii lor studiul individual adîncit, să nu vadă în examen doar o simplă formalitate pentru obținerea gradului definitiv, ci un mijloc însemnat și eficient de ridicare a nivelului lor profesional.

ION TITICĂ
inspector general șef
de specialitate
în Ministerul Învățămîntului

O muncă metodică unitară

Experiența dobîndită în activitatea cercurilor pedagogice și a comisiilor metodice din școli, ne-a permis să corelăm mai bine această activitate, așa încît să se evite paralelismele existente încă în munca metodică și să se sporească contribuția acestei munci la rezolvarea problemelor concrete ale școlilor.

Pentru aceasta, comisiile metodice din școli au fost îndrumate să desprindă diferite aspecte practice pe care să le studieze în condițiile concrete ale școlii unde își desfășoară activitatea. Bunăoară, comisia metodică a profesorilor de limba romînă de la Școala medie din Dej a desprins din tema: „Dezvoltarea exprimării orale și scrise a elevilor prin predarea limbii și literaturii", studiată la nivelul cercului pedagogic, probleme mai restrînse, izvorîte din realitățile concrete ale școlii. S-au studiat astfel metodele și procedeele folosite în școală pentru dezvoltarea vocabularului elevilor și pentru îmbogățirea vocabularului lor activ, pentru înarmarea elevilor cu deprinderi de exprimare curentă și corectă și pentru combaterea vorbirii regionale. De asemenea, s-a analizat modul cum sînt folosite analizele gramaticale pentru formarea și dezvoltarea gîndirii și exprimării logice a elevilor.

Pentru studierea tuturor acestor probleme comisia metodică a stabilit un program concret de activitate, cu atribuții pentru fiecare din membrii ei. Au avut loc, apoi, lecții deschise în care s-au demonstrat concret diferite procedee folosite de profesori. De asemenea, s-au făcut observații privind dezvoltarea exprimării orale și scrise la lecțiile din cadrul altor obiecte de învățămînt, precum și la activitățile extrașcolare: cercuri cu elevii, șezători literare etc. Membrii comisiei au consultat caietele cu temele pentru acasă la limba romînă, precum și unele caiete de notițe, înregistrînd calitatea exprimării scrise a elevilor și natura greșelilor întîlnite.

Pe baza datelor obținute s-au formulat concluzii, s-au emis păreri care au subliniat ceea ce este nou și pozitiv în activitatea profesorilor de limba romînă, în scopul popularizării metodelor bune cu prilejul ședințelor comisiei metodice și consiliului pedagogic.

SABINA CONSTANTIN
ELVIRA MORĂRESCU
Cluj

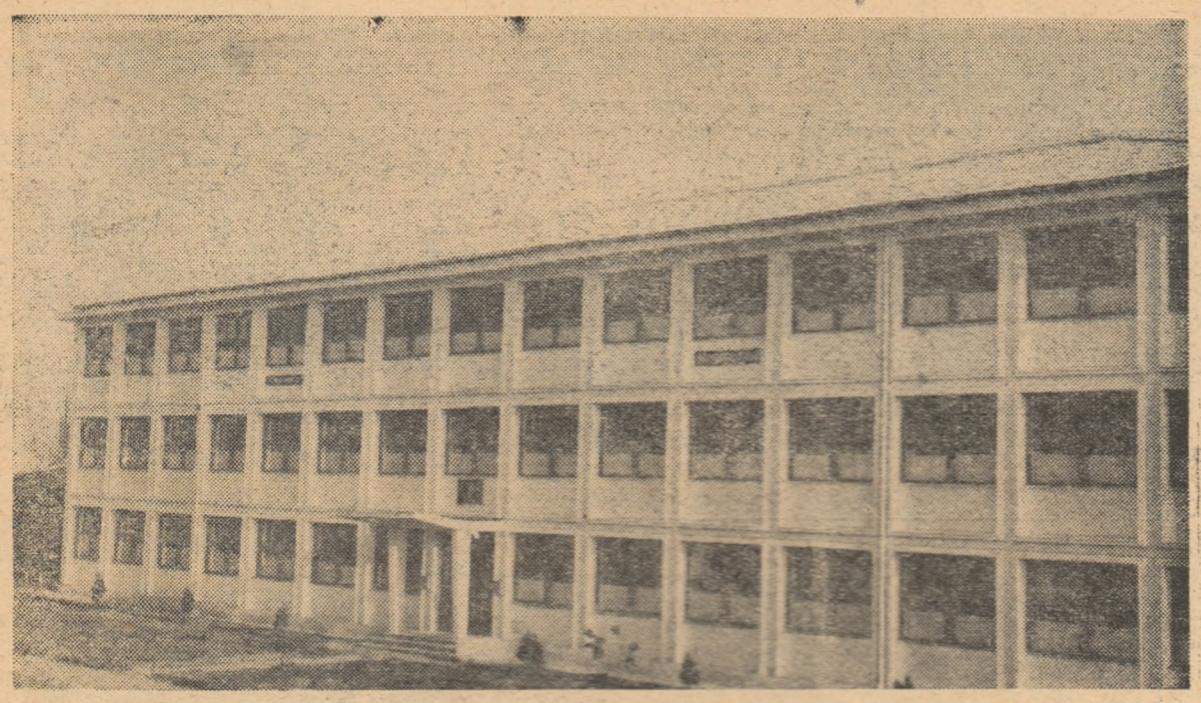

Şcoala de 8 ani din cartierul Ceair, oraşul Piteşti

Expoziţia de documente istorice

Direcţia Generală a Arhivelor Statului a organizat o interesantă expoziţie de documente istorice. Aproape 600 de hrisoave, urice, privilegii şi cărţi domneşti, stampe, catagrafii, scrisori, hărţi, convenţii, tratate, manifeste ilustrează aspecte deosebit de semnificative din istoria patriei şi a poporului nostru, de la constituirea statelor feudale pe teritoriul Romîniei de azi şi pînă la sfîrşitul anului 1944. În afara valorii lor documentar-istorice, multe din exponate (în primul rînd pergamentele) constituie adevărate opere de artă prin ornamentaţia lor de o incontestabilă valoare artistică. Repartizate pe genuri de acte, documentele expuse reuşesc să evidenţieze caracteristicile epocii la care se referă putînd constitui astfel un preţios auxiliar pentru activitatea profesorilor de istorie, de limbă şi literatură romînă, ca şi a diriginţilor.

Documentele referitoare la orînduirea feudală ilustrează teme ca formarea marilor domenii feudale, comerţul intern şi extern, breslele, meşteşugurile, cultura feudală. Asemenea documente sînt, de pildă, uricul din 30 martie 1392 — cel mai vechi document din ţara noastră cunoscut pînă în prezent, care vorbeşte despre existenţa statului moldovenesc — un hrisov dat de Vladislav Vlaicu, voevod al Ţării Romineşti etc. Multe din exponate (zapise, cărţi, porunci) atestă aservirea cu forţa a ţăranilor liberi, ca şi împotrivirea acestora faţă de acaparare a pămîntului lor de către boieri.

În expoziţie se află, de asemenea, numeroase documente referitoare la lupta maselor populare împotriva jugului străin, la relaţiile culturale, politice şi militare ale ţărilor romîne cu alte state etc.

Deosebit de interesante pentru ilustrarea lecţiilor de istorie sînt documentele care înfăţişează răscoala de la Bobîlna, războiul ţărănesc condus de Gheorghe Doja, răscoala populară condusă de Horia, Cloşca şi Crişan, cea condusă de Tudor Vladimirescu etc.

Exponatele privind orînduirea capitalistă sînt organizate pe teme ca „Anul revoluţionar 1848", „Unirea ţărilor romîne", „Începuturile mişcării muncitoreşti", „Romînia la începutul secolului al XX-lea", „Romînia în perioada crizei economice", „Lupta maselor populare condusă de P.C.R. împotriva fascizării ţării", „Lupta împotriva războiului antisovietic", „Pregătirea şi desfăşurarea insurecţiei armate antifasciste de la 23 August 1944".

Un loc deosebit de important îl ocupă în expoziţie lupta poporului, în fruntea căruia a stat clasa muncitoare — condusă de partidul ei de avangardă.

Cele aproape 600 de piese arhivistice, expuse în vitrinele frumos amenajate, oferă şi o imagine succintă a evoluţiei limbii şi culturii romîneşti, de la slovele stîngace ale scrisorii boierului Neacşu din Cîmpulung (1521) pînă la limba minunată a luceafărului poeziei romîneşti.

Originalitatea documentelor prezentate şi autenticitatea faptelor relevate dau expoziţiei un caracter profund instructiv-educativ, constituind o lecţie vie de istorie. Cercetînd-o, cadrele didactice şi elevii vor avea mult de cîştigat.

DUMITRU GANCIU

CORESPONDENŢA

STREHAIA

Prof. **I. Penteş** din Strehaia ne vorbeşte într-una din scrisorile sale recente despre faptul că în prima şedinţă a consiliului pedagogic, învăţătorii şi profesorii de la Şcoala de 8 ani din localitate au discutat măsurile ce trebuie luate în şcoală pentru cultivarea exprimării corecte, în scris şi oral, a elevilor. Printre altele s-a hotărît să li se dea elevilor din clasele a V-a o lucrare de control, pentru a se întocmi o evidenţă a greşelilor tipice. Greşelile vor fi comunicate şi profesorilor care predau alte discipline, aşa încît să urmărească înlăturarea lor în timpul lecţiilor.

COSTEŞTI

Tov. **Mihai Depărăţeanu**, diriginte la clasa a XI-a de la Şcoala medie din Costeşti-Argeş, ne scrie că şi-a propus ca în anul acesta să acorde din primele ore de dirigenţie o importanţă deosebită mobilizării elevilor la un studiu serios în vederea pregătirii pentru examenul de maturitate, ca şi orientării lor profesionale. Printre acţiunile pe care le va organiza în acest scop se numără, printre altele, o întîlnire a elevilor cu foşti absolvenţi ai şcolii, acum studenţi fruntaşi, care vor arăta colegilor lor mai tineri cum au muncit spre a-şi încheia cu succes studiile de cultură generală şi le vor face cunoscute motivele pe care le-au avut în vedere în alegerea viitoarei lor profesiuni.

CÎMPULUNG - MOLDOVENESC

In acest an şcolar, ne scrie prof. **Stelian Rîmniceanu**, elevilor Şcolii generale de 8 ani-centru din Cîmpulung-Moldovenesc le-au fost create condiţii optime de desfăşurare a activităţilor sportive. În curtea şcolii s-au amenajat terenuri de baschet, de volei, de handbal, o groapă pentru sărituri în lungime şi înălţime, o bară de echilibru, patru bare fixe, un portic de gimnastică. La amenajarea acestei baze sportive şi-au adus contribuţia, îndrumaţi de profesorul de educaţie fizică, un număr mare de elevi ai şcolii.

BOGDANEŞTI—ARGEŞ

Pentru a asigura o bună aprovizionare a elevilor în tot timpul anului cu rechizite şcolare — ne scrie tov. **Costache Gr. Dumitru** — conducerea Şcolii generale de 8 ani din comuna Bogdăneşti a luat iniţiativa de a înfiinţa pe lîngă şcoală un stand de librărie. Inaugurat la începutul anului şcolar, acest stand pune la dispoziţia elevilor toate rechizitele de care au nevoie, precum şi numeroase cărţi beletristice. La bunul mers al activităţii standului îşi aduc contribuţia cadrele didactice şi părinţii elevilor.

BRAŞOV

Profesorul **Mircea Băltescu** ne informează despre instructiva întîlnire pe care elevii braşoveni au avut-o cu poeţii şi prozatorii cenaclului literar „Mihai Eminescu" din oraş. La această întîlnire scriitorii au vorbit elevilor despre munca pe care o desfăşoară, despre documentarea aprofundată şi amănunţită pe care o necesită crearea unei opere etc. În încheiere oaspeţii au citit elevilor din operele lor.

Disciplina elevilor

(Urmare din pag. 1)

etichetează elevii cu fel de fel de epitete va auzi în pauză sau pe stradă repetate aceste epitete de către cei mai mulţi din elevii săi. Este necesar, aşadar, ca mai întîi el, pedagogul să nu contravină cerinţelor pe care regulamentul le pune în faţa elevilor, dacă vrea să se facă ascultat cu sfinţenie.

Cu toţii să depunem eforturi — prin muncă de lămurire şi prin exemplul personal pozitiv — pentru întărirea disciplinei în rîndurile elevilor, pentru ca ei să respecte toate cerinţele pe care le pune în faţa lor şcoala. Fiecare pedagog — chiar dacă nu este diriginte sau director — trebuie să pună la inimă aceste probleme, căci ele afectează întreaga desfăşurare a procesului instructiv-educativ. **Frontul comun** pentru formarea bunelor deprinderi, a conduitei civilizate şi disciplinate în toate împrejurările trebuie să se cimenteze încă de acum, din primele săptămîni de şcoală.

Este destul să observăm conduita generală a elevilor unei şcoli — în pauză, pe stradă, în excursie, la cinematograf — pentru a ne da seama dacă în şcoala respectivă cadrele didactice acţionează unitar, ferm, într-un larg front comun pentru educarea copiilor în spiritul disciplinei. Profesorul Gh. Movilă, de la Şcoala medie din Comăneşti, relata într-o scrisoare trimisă de curînd redacţiei un fapt semnificativ. „În vara acestui an — se spunea în scrisoare — punctul turistic din şcoala noastră a găzduit elevi din multe localităţi. Dar cîtă deosebire în comportarea acestora! Elevii unei şcoli din Darabani, regiunea Suceava, îşi ascultau profesorii, erau disciplinaţi şi ordonaţi. Dimpotrivă, elevii unei şcoli din regiunea Dobrogea uimeau prin atitudinea lor foarte nedisciplinată. Explicaţia? Elevii din Darabani erau supravegheaţi de profesori exigenţi şi se vedea că fuseseră obişnuiţi în şcoală cu disciplina. Cei din Dobrogea erau conduşi de un profesor cu lipsuri serioase în conduita de pedagog şi se vedea clar că în timpul cursurilor colectivul pedagogic din şcoala respectivă nu a acţionat serios în vederea bunei lor educări".

Exemplul acesta arată încă o dată cît este de important ca profesorii să se ocupe continuu, într-un perfect front comun, de întărirea disciplinei în rîndurile elevilor, de îmbunătăţirea comportării lor, de creşterea spiritului lor de răspundere faţă de îndatoririle şcolare. De aceea, una din preocupările de căpetenie ale directorului de şcoală şi ale organizaţiilor de sindicat trebuie să fie şi atragerea tuturor cadrelor didactice în frontul comun despre care vorbeam. Este bine ca directorul să-i facă răspunzători pe cei ce se sustrag din acest front comun, trecînd nepăsători pe lîngă manifestări şi atitudini care lasă de dorit, fără să se ostenească să pună lucrurile la punct sau mulţumindu-se doar să-l anunţe pe diriginte „elevii dumitale au făcut cutare lucru. Vezi, ceartă-i, explică-le că n-au procedat bine, ia măsuri". Criteriul după care directorul este dator să aprecieze calitatea muncii oricărui învăţător şi profesor nu poate fi numai nivelul lecţiilor, ci şi participarea la rezolvarea problemelor educative, de disciplină din întreaga şcoală şi din fiecare clasă — indiferent dacă la acea clasă predă sau nu profesorul sau învăţătorul respectiv.

Toate prevederile noului regulament al şcolii de cultură generală ne privesc şi pe noi, cadrele didactice. Să facem eforturi ca toate să fie aduse la îndeplinire cu simţ de răspundere, cunoscînd că astfel vom întări disciplina muncii din şcoală, lucru foarte strîns legat de nivelul pregătirii tuturor elevilor.

CONCURSURI

Institutul politehnic din Iaşi anunţă ocuparea prin concurs a următoarelor posturi didactice:

1) Conferenţiar la Facultatea de electrotehnică, catedra de electrotehnică, disciplina bazele electrotehnicii.

2) Conferenţiar la Facultatea de electrotehnică, catedra de utilizări electrice, disciplinele automatizări şi telecomenzi şi utilajul electromecanic al întreprinderilor industriale.

3) Conferenţiar la Facultatea de construcţii, catedra de geologie şi geotehnică, disciplina geotehnică şi fundaţii (secţia drumuri).

Cererile de înscriere se vor înainta în decurs de o lună de la publicarea prezentului anunţ la rectoratul Institutului politehnic din Iaşi, calea 23 August nr. 11, însoţite de următoarele acte: copie legalizată de pe diploma de doctor sau de candidat în ştiinţe; copie legalizată de pe diploma de stat sau de pe actul echivalent de studii superioare; copie legalizată de pe atestatul de profesor sau conferenţiar; lucrările ştiinţifice ale candidatului, într-un exemplar; certificatul de caracterizare a activităţii profesionale şi sociale, eliberat de instituţia (întreprinderea) în care acesta îşi are funcţia de bază; memoriul de activitate didactico-ştiinţifică, semnat de candidat; autobiografia.

★

Institutul pedagogic de 3 ani din Constanţa anunţă concurs pentru ocuparea următoarelor posturi didactice:

1) Conferenţiar la disciplina microbiologie, anatomia şi fiziologia omului şi igiena şcolară, poziţia 3 din statul de funcţiuni al catedrei de ştiinţe naturale;

2) Conferenţiar la disciplina chimie organică şi biologică, poziţia 2 din statul de funcţiuni al catedrei de chimie.

Pentru înscrierea la concurs, candidaţii vor prezenta la rectoratul institutului, în termen de o lună de la publicarea prezentului anunţ, următoarele acte (în dublu exemplar): copie legalizată după diploma de stat sau actul echivalent de studii superioare; copie legalizată după diploma de doctor în ştiinţe sau candidat în ştiinţe; copie legalizată după atestatul de profesor sau conferenţiar; certificatul de caracterizare a activităţii profesionale şi sociale a candidatului, eliberat de instituţia (întreprinderea) la care acesta îşi are funcţia de bază; memoriul de activitate didactico-ştiinţifică semnat de candidat; lucrările ştiinţifice ale candidatului.

La concurs pot participa persoanele care posedă titlul de doctor în ştiinţe, de candidat în ştiinţe sau gradul didactic de conferenţiar, precum şi cei care, deşi nu au titlurile mai sus-menţionate, sînt specialişti de înaltă valoare, cu vechime în producţie sau în aparatul de stat, posedă studii superioare de specialitate (diplomă de examen de stat, licenţă) şi au lucrări în domeniul de specialitate al disciplinei pentru care se instituie concursul.

Data concursului se va comunica direct candidaţilor. Informaţii suplimentare se pot obţine de la secretariatul institutului, b-dul V. I. Lenin nr. 124, Constanţa, telefon 43.60.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: Bucureşti, Piaţa Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.20. Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi la difuzorii voluntari din unităţile de învăţămînt. Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii, Piaţa Scînteii Bucureşti.

49 132